

Uredništvo in upravnistvo
Glasila je v Chicago, Ill.,
2821 So. 40. Ave., kamor
je pošiljati vse rokopolisne,
denarne pošiljke, sploh
vse, kar ima stik s listom.

Celoletna naročnina za
Zdr. Državo in Kanado je
\$1.00, za inozemstvo \$1.50.

GLASILLO

SLOVENSKA NARODNE PODPORNJE JEDNOTE.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

LETO—YEAR V.

CHICAGO, ILL., 30. AVGUST (AVGUSTA) 1912.

V združenju je moč!

ŠTEV.—NUMBER 32.

Demagogstvo v Washingtonu.

Ljudje, ki imajo zdravo človeško pamet, so že zdavnaj prišli do zaključka, da je boj, kakršnega bijejo tukajšnji merodajni faktorji proti trumom, navaden švindel — metanje peska ljudstvu v oči. Današnja družba, je zgrajena na priznanju privatne lastnine. Ta privatna lastnina ne prizna le privatno last orodja za proizvodnjo, surovin, rudnin, prometnih sredstev, sploh vseh sredstev, ki so za življenje skrajno potrebna. Tak gospodarski sistem stremi po popolni dovornosti. Zategadelj je posledica razvoja, ako se bogatstvo osredotočuje čimdalje bolj v rokah majhne skupine kapitalistov in se ta skupina neizrečno bogatih vedno bolj krči. Z osredotočenjem kapitala se pa zaeno vsi tudi potratjanje industrije, zadnji čas v Tex. in Zapadu tudi poljedelstva. Kapitalisti so prišli do spoznanja: kolikor večji je združen kapital v eni stroki industrije, je ali v eni industriji ali več so dohodnih industrij, tolikor večja je tudi njih moč.

Trusti so torej naravna posledica današnjih gospodarskih razmer. Neumnost je, če kdo posameznemu človeku pripisuje očetovstvo trustov. Trusti so nastali, ker je to zahteval kapitalistični gospodarski razvoj in so bile zanje gospodarske razmere zrele. S trusti so se rodili tudi njih dozdnevni izrodki. Mi pravimo dozdnevni izrodki, ker so trusti že sami na sebi izrodek. Kar je pa iz izrodka, ne more drugega roditi kot le izrodke; v celoti je pa vse skupaj izrodek. To smo morali povedati, ker nekateri vplivni državni trditelji, da imamo slabe in dobre truste, truste z izrodki in brez njih, da je treba izrodke odpraviti in trusti bodo postali obče koristni za ljudstvo. Izrodki izrodka se pa ne dajo odstraniti, ako ne odstranimo izrodka s korenino, da ne more sesati zase hrane in roditi drugih izrodkov. Kdor hoče odstraniti truste, mora spriznati z resnico, da je treba najprej odpraviti privatno last proizvodnih, prometnih in razdelitvenih sredstev.

Druga sredstva so popolnoma brezmočna napram trustom. Z drugimi sredstvi se ne more niti ostrašiti trustov, še manj pa škoditi trustom. To vedo tudi ljudje, ki nastopajo proti trustom s sodišči, da bi potlačili ljudstvo. Raditega imenujemo tak nastop proti trustom navaden švindel. Da se nismo zmotili v izrazu, potrjuje dejstva. Razdruženi trusti vspevajo še boljše kot pred razdružitvijo. Dobiček trustov se množi, delnice delov razdruženih trustov imajo čimdalje večjo vrednost.

Vzlic tej pribiti resnici pa demagogi v Washingtonu prihajajo vedno z novimi tožbami za razdruženje trustov. Komaj je ena tožba končana, ki je končala klaverno za vlado, prihajajo že z drugo, proti trustom, ki se slednjič zavrsi kot prva — s porazom za vlado.

Demagogi v Washingtonu dobro vedo, da vsi današnji zakoni branijo truste in je blaznost, kdor bi hotel z zakoni priti trustom do živga. Ta boj proti trustom ne prihaja iz srca, marveč se demagogi le pulijo za naklonjenost. Za to smo popolnoma opravičeni izreči, da mečejo ljudstvo pesek v oči.

Truste je lahko uničiti, ako se odpravi kapitalistični gospodarski red, in trusti postanejo splošna ljudska last. Tega pa demagogi v Washingtonu ne vedo, ker ne želijo škoditi trustom in je boj proti trustom zanje reklamno sredstvo s pomočjo katerega se držijo v sedlu.

— Državno žganje na Ruskem. L. 1911 je prodala ruska država 91.641.274 veder žganja (vedro je 12 litrov), za 2.008.827 veder več kakor l. 1910. Država je prešla za to množino žganja 782.557.370 rubljev, za 20 milijonov več kakor leto poprej. Monopol na žganje je svoj čas upeljal minister Witte — z namenom, da omeji alkoholizem.

Ameriške vesti.

* V Washingtonu si profesionalni buržoazni političarji belijo svoje "učene" glave, ali bi bilo bolje zanje, da bi volili predsednika za dobo šestih let ali le za štiri leta in dva termina. Za ljudstvo je sicer vseeno ali je Janez ali Janeček predsednik, dokler je dovoljeno peščici oduhravov skubiti ljudstvo.

* V Buffalu, N. Y., je državna komisija za nadzorovanje tovarn z ozirom na žensko delo odkrila gorostasne razmere. Komisija je pregledala 50 tovarn v Ufici in Buffalu in dognala, da ženske delajo po 19 do 20 ur dnevno. Po 109 ur v tednu delajo v tovarnah za konzerve. Mnogo žensk dela skozi vso noč, mejtem pa morajo opravljati otroke. Stanovanjske razmere žensk, ki spravljajo sudež v škafle, so strašne. Komisija je našla osem mnogoštevilnih družin, ki so stanovale v eni majhni bajti. V nekem slučaju je spalo šest odraslih deklet v eni postelji.

Ej, vi hinavci, patentirani varuhi morale! Kdo razdira družinsko življenje in koplje grob morali? — Mar ne kapitalizem?! — Ej, govorite!

* Perkins, večkratni milijonar in finančni pravi, da se ne sme kar nakrat zgrabit trustov, ker počasna pot vodi tudi do cilja. Častiti finančnik je trustjan, zato meni, da bi se z uničenjem trustov počakalo, dokler ne umrje. Zanj in druge trustjane je nasvet razumljiv, ne more ga pa razumeti ameriško ljudstvo, katerega odraja trusti.

* V Providence, Rhode Island, je policija poskusila svojo srečo, da bi soc. govornikom na ulici zamašila usta in bi ljudstvo ne izvedelo pravih vzrokov o današnji bedi. Policija je naletela slabo. Govornik Hurst je "gospode" v policijski uniformi oštel, pa podučil tako temeljito, da so pobrali šila in kopita in niso izvršili nobene aretacije.

* Železniški moloh nikdar ne praznuje in v interesu mastnih dividend zahteva vedno nove žrtve. Pri Osage City, Kans., je skočil vlak raz tir. Dva potnika sta ranjena težko in bodeta radi zadobljenih poškodb najbrž umrli, večje število je pa lahko ranjenih.

Pri Cumberlandu, Md., je isti dan skočil tudi vlak raz tir z razločkom, da so bile tri ženske takoj mrtve, četrta je pa umirala, ko so jo odnesli v bolnico.

Vzlic ponavljajočih železniških nezgod se pa naši zakonodajalci ne ganejo, da bi te vrste morijam napravili konec.

* Ameriška delavska zveza v Chicagi je odredila, da se preiščejo razmere v Stegerju.

Odnošna tovarna ponnja svojim delavcem hiše na "prodaj". Kucec pa ne sme zanesti lastninsko pravo v zemljiščno knjigo. Kedar izgubi delo, izgubi tudi pravico do hiše. V resnici je ves Steger lastnina tovarne.

* Senator Dixon je izjavil, da so voditelji volilnega boja v prišlo točko podkupili večino vse inozemske časnike. V ta namen so poslali inozemskim časnikom dopise, v katerih hvalijo Tafta kot edinega odrešenika za Zdr. državo, katere so podkupljeni časniki priobčili.

* Ko je parnik "Manshuria" zapustil San Francisco in se oddaljal tri milje od obrežja, je zvezni maršal Elliot aretirati tri znamenite trgovke s človeškim mesom, ki so bile na potu v Yokohamo. Parniku je iz luke sledil majhen vladni parnik, na katerega so prekrečali žene, ki se pečajo z najboljšim mazano trgovino, in jih odvedli nazaj v San Francisco, kjer pridejo pred sodišče.

Zvezni zakon se glasi, da Zdr. države nimajo jurisdikcije nad potniki na suhem, kedar se na svojem potovanju dotaknejo kakšnega mesta v Zdr. državah.

Naobratno pa smejo aretirati vsakega potnika, ki je grešil proti zakonom, ako je parnik ali ladja tri milje od obrežja.

* Po dolgotrajni preiskavi so veleporotniki v New Yorku obtožili lajtnanta Beckerja in njegove tovariše, da so umorili Rosenthala, profesionalnega igralca za denar. Obtoženci imajo zaslobo pri buržoaznih političarjih kakor pri najvišjih lopovih. Zato se tudi ni gotovo, da bodo morali za zvršen zločin delati pokoro.

* V Kaliforniji bodo prihodnji mesec justifikirali sedem obsojencev. Obsojenci so morali čakati tako dolgo na izvršitev smrtne obsodbe, ker so v državi glasovali za odpravo smrtnih kazni. Zakonska predloga ni dobila potrebne večine, zategadelj morajo obsojenci na morišče.

* Prohibicionisti so odkrili novo sredstvo za odpravo draginje. Eugene Chaffin, predsednik kandidata omenjenega stranke, pravi: "Ako bi bila prohibicija upeljana vseh psov v Zdr. državi, tedaj bi bil farmer prisiljen krmniti svojo živino z žitom, mesto da se spremeni v pivo in žganje. Farmer bi redil velike črede živine in meso bi bilo po ceni."

Iz govora gospoda Chaffina je razvideti, da je njemu igračka rešiti najtežje probleme, ki delajo izkušenim državnikom sive lase.

* Hiram Smith, poštni vslužbenec v New Yorku je tekom treh mesecev ukradel nad pet tisoč listov, ki so bili namenjeni v Evropo. Pisma, iz katerih si je Hiram Smith prisvojil nad tri tisoč dolarjev, so bila skoraj iz vseh krajev Zdr. države.

Hiram Smith je dobival tisoč dolarjev letne plače, ki pa ni zadovoljeval zanj. Čeke in slike je raztrgal in vrgel proč.

* V New Yorku so prijeli John A. Flaka, nekdanjega bančnega blaginjaka, sodnika in cerkvenega moža "odlične družbe" v Abilenu, Kans., ker je na potu v New York vzel s seboj 60 tisoč dolarjev, ki niso bili njegova last. Znan bo vrnil v spremstvu šerifov na mesto njegovega "požrtvovalnega dela", za svoj žep, da prejme plačilo, ki ga je zaslužil.

* Senator Penrose očita Rooseveltu, da se je leta 1904 prodal za 125 tisoč dolarjev trustu za olje.

* Brzjavka iz New Yorka poroča, da je Josip G. Robin, nekdanji predsednik bankrotirane "Northern" banke in po lastni izpovedi slepar, "zaslužil" zadnje leto, katerega je prebil v ječi Tombs, s špekulacijami en milijon dolarjev. Predsednik bankrotirane banke je imel v ječi "privatno uradno" sobo, ki je bila opremljena s telefonom, brzjavom in pisalnim strojem.

Ali so že kedaj dovolili take ugodnosti kakšnemu delavcu v ječi? Najbrž ne, ker smo pred zakonom vsi enaki!

* Zadnji teden je bil krompir na čikaškem trgu za trgovce-komisionarje (mešetarje na debelo) po 25c bušel. Ljudstvo ga pa plačuje na drobno po 80c bušel. Iz navedenega lahko vsakdo zaključuje, kdo draži najpotrebnejša ljudska živila.

* Kongres ni potrdil mnogo uradnikov, predno je zaključil svoje zasedanje, katere je imenoval zadnje mesee Taft in radi katerih se je vnel hud boj. Potrdili ni nad šestdeset poštarjev. Potrtjen ni bil Rihard E. Sloan sodnikom v Arizoni, katerega imenovanje so pobijali senatorji omenjene države. Proti nominaciji Clintona W. Howarda sodnikom mesto Hanforda se je dvignil hud vihar. Nasprotniki Howarda so izjavili, da je prijatelj Hanforda in bi uradoval kot Hanford. Zato države nimajo jurisdikcije nad potniki na suhem, kedar se na svojem potovanju dotaknejo kakšnega mesta v Zdr. državah.

* V Melenu, Wis., so ulomili vi-tezi svedra v pošto poslopje in odnesli 500 dolarjev. Po zvršenem zločinu so izginili tatovi in niso naznanili šerifu svoje adrese.

* Morse, prejšnji kralj ledu, katerega je pomilostil Taft radi slabega zdravlja, ko je sedel v zvezni ječi radi zvršene sleparije, je ustanovil morsko črto med New Yorkom in New Orleansom. Prostost je hitro Morseju vrnila zdravje. Že po nekaj mesecih je bil sposoben ustanoviti parobrodno podjetje, mejtem ko je v ječi ležal na "smrtni" postelji.

Ej vrana vrani...

* V Buffalu, N. Y., je končala deseturna stavka težakov pri Lakkawana in Lehigh Valley železnici. Naselniki naj bi bili njegovi osebni sužnji, obenem pa tudi poslani tlačani družb. Najprej so imeli izvršiti dolžnosti napram njemu, potem napram družbam, kar je ostalo, je bilo pa njih. Samoposebi se razume, da je kralj poskrbel za to, da naselniki strogo vršijo naložene dolžnosti. Že za majhne prestopke je sledila smrtna kazen. Tako je izgledal patent na pooblastilo za ljudi, ki so šli vstanovit naselbino v divjino. Ni bilo dosti, da je naselnike čakalo v divjini mukotrpno življenje, združeno z raznimi nevarnostmi, marveč so jim naložili še mnogo trdih in jeklenih dolžnosti in za vsak prestopok, je pa prežala njo, poje smrtna kazen kot strašno. Jakob je bil kralj in kralji se ne brigajo za ljudske želje, težnje in dobrobit, ampak gledajo zase in uravnavajo svoje posle tako, da nese njim, če tudi ljudstvo pri tem trpi najhujše gorje in bedo.

Odlomki iz zgodovine Zdr. držav.

Po raznih virih sestavi J. Z.

Prvi je šel zdaj na pot Jernej Gosnold. Do te dobe so vse angleške, francoske in španske ladje najprej plule do Kanarskih otokov, od tam do zapadne Indije, od koder so zopet obrnile svoje rivece proti severu ob ameriškem obrežju. Gosnold je zapustil to pot in v ravni črti preplul Atlantik. S svojo majhno ladjo je potreboval sedem tednov, da je preplul dva tisoč milj in priplul do obrežja sedanje države Maine. S seboj je imel tudi naseljence, ker je hotel vstanoviti naselbino. S svojimi odkritji je prišel pri rtu Elizabeta in priplul do rta Cod. Tukaj je kapitan šel z štirimi svojimi ljudmi na suho. Angleži so prvič stopili na suho v Novi Angliji. Kapitan je potem dvakrat križal rt Malabar, pustil je na desni Nantucket in priplul v zaliv Buzzard. Tu je izbral najpripravniji otok za naselbino, ki je imela zelo kratko življenje. Naložil je ladjo s sasafrazovimi koreninami, katerim so pripisovali veliko zdravilno moč. Vse je bilo zadovoljno, dokler ni napočil dan, ko je imela ladja odpluti proti domovini. Naselniki so se zbalili prezimiti v Ameriki in naprosili so Gosnolda, da jih vzame s seboj na Angleško. Gosnold jih je uslišal in konec je bilo tudi tej naselbini.

Gosnold in njegovi tovariši, vrtniški se na Angleško, so pripovedovali lepo donoe pripovedke o novem svetu, kar je povzročilo, da so se pričeli pripravljati za novo ekspedicijo. Kmalu sta bili dve ladji pripravljene, da zapustita Anglijo. Na ladje so naložili le tako blago, ki je prijaljo Indijancem. V aprilu 1603, nekaj dni po smrti kraljice Elizabete, sta ladji pod poveljstvom Martina Pringa odpluli na široko morje in srečno dospeli v zaliv Penobscot. Po zelo kratkem križanju ob obrežju Maine sta se ladji zasidrali pred sasafrazskim ozemljem, kjer so ju zopet naložili s koreninami. Po šest mesečni odsotnosti sta se ladji zopet vrnili na Angleško.

Dve leti kasneje je odjadril Jurij Waymouth proti Ameriki. Zasidral se je pred otoki sv. Jurija. Od tukaj je odjadril po reki navzgor, opazujoč veličastvene, gozde visokih smrek in vitkih jelk. Prišel je v posebno tržiti z Indijanci in vzel nekatero s seboj na Angleško, ki so se za silo malo naučili angleščine. To je bila zadnja pot angleških pomorščakov pred aktualnim naseljevanjem Angležev v Ameriki.

V letu 1606 je kralj Jakob I. podpisal dva pooblastila za naseljevanje med štiri in trideseto in pet in štirideseto severno širino. Prvo pooblastilo je dobila družba plemičev in trgovcev, ki so bivali v Londonu; druga pooblastilo je dobila enaka družba, ki se je organizirala v Plymouthu. Prva se je imenovala Londonska družba in je imela pravico do ozemlja med 34. in 38. paralelno širino; drugi je bilo ime "Plymutska družba" in njena lastnina se je razprostirala med 41. in 45. paralelo širino.

Londonsko družbo je organiziral Jernej Gosnold. Njegovi sodelavci so bili Edvard Wingfield, bogat trgovec, Robert Hunt, duhovnik in Ivan Smith, zelo nadarjen človek.

Prve naselbine teh družb bi se morale ustanoviti na načelih samo vlade. Naselniki so bili direktno pod vlado zbora, ki je sestel iz naselnikov in katere je imenoval kralj. Dovolili so naselnikom in njih otrokom, da se smejo nazivati Angležem in braniti tudi pred napadi. Zaeno je bila tudi njih dolžnost, da domačine privedejo z lepim ravnanjem v naročje cerkve.

Takšna je bila misel kralja Jakoba o novi koloniji. Kar jim je dal na eni strani, jim je vzel na drugi. Amerika naj bi bila navidežno dežela svobode, obenem pa bi pa izpolnila tiranske želje kralja. Naselniki naj bi bili njegovi osebni sužnji, obenem pa tudi poslani tlačani družb. Najprej so imeli izvršiti dolžnosti napram njemu, potem napram družbam, kar je ostalo, je bilo pa njih. Samoposebi se razume, da je kralj poskrbel za to, da naselniki strogo vršijo naložene dolžnosti. Že za majhne prestopke je sledila smrtna kazen. Tako je izgledal patent na pooblastilo za ljudi, ki so šli vstanovit naselbino v divjino. Ni bilo dosti, da je naselnike čakalo v divjini mukotrpno življenje, združeno z raznimi nevarnostmi, marveč so jim naložili še mnogo trdih in jeklenih dolžnosti in za vsak prestopok, je pa prežala njo, poje smrtna kazen kot strašno. Jakob je bil kralj in kralji se ne brigajo za ljudske želje, težnje in dobrobit, ampak gledajo zase in uravnavajo svoje posle tako, da nese njim, če tudi ljudstvo pri tem trpi najhujše gorje in bedo.

V mesecu avgustu 1606 je Plymutska družba poslala svojo prvo ladjo v Ameriko. Ladja je komaj zvršila polovico puta, ko jo je zamašila španska bojna ladja. V jeseni je družba poslala zopet eno ladjo, ki je prezimila v Ameriki, spomladi se pa zopet vrnila na Angleško, da raznese slavo pesem o novem svetu. Vsed teh pripovedk je družba spomladi leta 1607 odposlala nad sto oseb v naselbino. Ko so naselniki dospeli do ustja reke Kennebec, so pričeli graditi naselbino pod zelo ugodnimi okoliščinami. Zgradili so močne utrdbe, skladišče in nekaj hiš. Naselbini so dali ime sv. Jurij. Po dovršenem delu so se ladje vrnile na Angleško in pustile v naselbini 45 oseb. Ali zima l. 1607 do 08 je bila zopet ostra. Nekateri naselniki so umrli gladi, drugi pa zmrazili. Požgali so skladišče in ko je spomladi nastopilo gorko vreme, so pa zbežali na Angleško.

Londonska družba je imela z naseljevanjem boljše srečo. Opremila je tri ladje pod poveljstvom Kristofa Newporta. Dne 9. decembra so imeli na ladjah sto in pet naselnikov, med katerimi sta bila Wingfield in Smith. Newport, boječ se zimskih viharjev je jadriral po stari poti mimo Kanarskih otokov in je prijadral do Amerike še le v aprilu prihodnjega leta. Povratno se je odločil, da se bo izkrcal v bližini otoka Roanoke. Vihar je pa zanesel ladje severno v zaliv Chesapeake. Ladje so plule od divnem južnem zalivskem obrežju in so slednjič obrnile svoje rivece v reko, katero so krstili na ime kralja. Pluli so po reki navzgor kakih 15 milj in se vsidrali pred poltokom, ki je bil v krasnem evolutu in zelenju. Že v mesecu maju so pričeli graditi Jamestown, najstarejšo angleško naselbino v Ameriki.

Da je naselbina vspela, ima največ zaslug Smith. Vsi, ki so imeli kaj govoriti pri naseljenikih so bili izvzemši Smitha nepraktični ljudje. Že na morju se je Smith vsem voditeljem ekspedicije zameril, ker je čutil in se šalil iz njih konvencionalnega obnašanja in pogovorov. Voditelji so bili hudo razočarani, ko so na visokem morju odprli zapečatena povelja in našli v njih, da je Smith imenovan svetovalec nove naselbine. Ko so postali naselniki nemirni po brezuspešnem iskanju zlata in pota v Vzhodno Indijo, so bili plemeniti gospodje veseli, da jim je preprosti Smith pomagal iz zadrege.

Zgradili so močno utrdbo in nekaj koč. Predvarni Smith je pa pričel trgovino z domačini in naselbino v Ameriki.

Da je naselbina vspela, ima največ zaslug Smith. Vsi, ki so imeli kaj govoriti pri naseljenikih so bili izvzemši Smitha nepraktični ljudje. Že na morju se je Smith vsem voditeljem ekspedicije zameril, ker je čutil in se šalil iz njih konvencionalnega obnašanja in pogovorov. Voditelji so bili hudo razočarani, ko so na visokem morju odprli zapečatena povelja in našli v njih, da je Smith imenovan svetovalec nove naselbine. Ko so postali naselniki nemirni po brezuspešnem iskanju zlata in pota v Vzhodno Indijo, so bili plemeniti gospodje veseli, da jim je preprosti Smith pomagal iz zadrege.

Zgradili so močno utrdbo in nekaj koč. Predvarni Smith je pa pričel trgovino z domačini in naselbino v Ameriki.

Da je naselbina vspela, ima največ zaslug Smith. Vsi, ki so imeli kaj govoriti pri naseljenikih so bili izvzemši Smitha nepraktični ljudje. Že na morju se je Smith vsem voditeljem ekspedicije zameril, ker je čutil in se šalil iz njih konvencionalnega obnašanja in pogovorov. Voditelji so bili hudo razočarani, ko so na visokem morju odprli zapečatena povelja in našli v njih, da je Smith imenovan svetovalec nove naselbine. Ko so postali naselniki nemirni po brezuspešnem iskanju zlata in pota v Vzhodno Indijo, so bili plemeniti gospodje veseli, da jim je preprosti Smith pomagal iz zadrege.

Zgradili so močno utrdbo in nekaj koč. Predvarni Smith je pa pričel trgovino z domačini in naselbino v Ameriki.

kupil toliko koruze, da so bili naselniki z hrano dobro preskrbljeni in se jim ni bilo treba bati lakote. Mejtem je pa naraščalo nezadovoljstvo med naselniki. Governor Winfield je podpiral naselbnike, naj se vrnejo v Anglijo. Končno so ustrelili nekega svetovaleca, v naselbini je zopet nastal mir in zmagala je trdna volja Smitha.

Ko je v začetku zime bila naselbina popolnoma umirjena, se je Smith odločil, da preišče Chickahominy. Sprijaznil se je z bližnjimi indijanskimi rodovi in se podal na pot. Prodiral je previdno po reki navzgor, dokler ga niso nekoč zajeli od vseh strani Indijanci, ki so se odločili, da storijo konec njegovim nadaljnjim odkritjem.

Kateri drugi človek bi našel smrt. Ali Smith si je znal pomagati tudi v tem nevarnem trenotku. Njegova tovariša so vabili na mesto, njega so pa odpeljali kot jetnika brata velikega glavarja Povhatana, ki ga je vjel. Zainteresiral je svoje zmagovalce s pogovori in svojim orodjem. Mejtem je pa imel oči in ušesa odprta, ušla mu ni nobena beseda, ki bi imela koristiti naselbini in njemu. Povhatan ga je sprejel v avdijenci in štiri dni kasneje ga je poslal pod varstvom širih Indijancev in z veliko množino koruze v naselbino. Nikdar pa ne bomo izvedeli, kaj se je zgodilo tekom štirih dni. Verjeti moramo pripovedko, katero je po letih pripovedoval Smith in katere ni nikdo potrdil, ki se glasi zelo romantično.

Smith je pripovedoval, da je Povhatan odločil, da se mu s kolom izbijejo iz glave možgani in tako naredi konec angleški naselbini. Položiti je moral svojo glavo na kamen. Močan Indijanec je stal pripravljen, da ga s težkim kolom trešči po glavi. Krogin krog so pa stali Indijanci in čakali, da se izvrši smrtna obsodba. Mejtem ko je Smith čakal na smrtni udarec, je nakrat prodrla krog Indijancev hčerka glavarja Povhatana imenom Pakahontas in se vrgla preko Smitha in ga zakrila s svojim telesom. Ako bi Indijanec udaril, tedaj bi najprej moral vbiti njo. Ta čin indijanskega dekleta je po Smithovi pripovedi, ki njemu reši življenje, ker se ni hotela ločiti preje od njega, da ga je njen oče pomilostil.

Ko se je Smith vrnil z indijanskimi stražami, je prišel vprav ob pravem času, da niso naselniki zbežali na ladjo in se vrnili na Angleško. Kmalu po tem dogodku so prišli novi naselniki iz Anglije. Ali bili so večinoma sami nezadovoljneži, ljudje, ki so mislili, da v Ameriki leži zlato na tleh in da je človeku treba stegniti le roko, da pobere zaklade na tleh in se vrne kot imovit človek v domovino. Smith je nato zahteval, da naj mu družba pošlje najmanj tridesetesarjev, vrtnarjev, kovačev, zidarjev, ribičev, sploh rokodelcev, ki so več vredni kot tisoč takih ljudi, kakršnih mu je poslala do sedaj. Smith je govoril kot pravi pionir. Ali družba je odgovorila, da naselbina še ni pokrila izdatkovo, zategadelj je bo prepusila njeni usodi. Smith je na to sporočil, da se vnaselbini ne pobira denar po tleh, da je treba najprej delati in z delom še le vstvariti bogatstvo.

Prihajali so novi naselbniki. Nekateri so pošiljali družbe. Večinoma so pa prihajali vsi, da napravijo še večjo zmešnjavo v naselbini. Ali Smith je razumel, da je pravi človek na praveh mestu. Ker je londonska družba zagrožila, da bo naselbino pustila na cedlu, je Smith dal sejati koruzo, tudi z Indijanci je sklenil ugodno pogodbo za dobavo živil. Komaj je minolo leto, odkar je Smith postal governor naselbine, že so imeli vsega dosti in naselbina ni potrebovala pomoči od zunaj.

Zdaj se je vrnil na Angleško in ni nikdar več obiskal Jamestowna. V letu 1614 je zopet jadriral proti zapadu. Jadril je ob severni obali, katero je že razkril Gosnold. Napravil je zemljevide obrežja. Drugo leto je skušal ustanoviti majhno naselbino. Ali v hurovno vreme mu je prekržalo njegove načrte. Pri ponovni poskusu je pa ga zajeli francoski po-

morski roparji, katerim je všel s svojimi zemljevidi in spisi o Novi Angliji. Ob svojem povratku je bil Smith imenovan admiralom Nove Anglije.

Dne 6. septembra 1620 so zapustili puritanci, ki so sami sebe imenovali romarje na ladji "Mayflower" angleško obrežje. Na potovanju so imeli zelo slabo vreme. Tri in šestdeset dni je bila ladja igračka viharjev in valov. Dne 9. novembra so se usidrali v nekem zalivu. Izbrali so Ivan Carverja governorjem naselbine in prisegli so zvestobo Angliji.

Po dveh dneh so izpustili čoln v morje, o katerem so se takoj prepričali, da ni za rabo. Potrebovali so skoraj 14 dni, da so po pravili čoln. Standish, Bradford in še nekaj tovaršev je šlo na suho. Ali našli niso drugega kot nekaj koruze pod snegom. Vreme je bilo slabo, ko je dne 6. decembra stopil na suho governor s 15. ljudmi. Hud veter jim je gnal snežinke v obraz. Blodili so ves dan na suhem semintje, proti večeru so se pa vrnili proti morju. Zjutraj so jih napadli Indijanci, katerim so srečno utekli na ladjo. Dvignili so sidro in jadrli proti jugu in zapadu. V soboto zvečer je nastal hud vihar, ki je poskodoval krnilo. Ladja je bila zdaj bolj igračka valov, kot je vbogala krmarja. Drugi dan je bila nedelja, katero so romarji prebili v molitvi. V ponedeljek so se pa romarji izkrcali pri Rock of Plymouth (Plymutski skali).

(Dalje prihajajoč)

Ob hudi uri.

— Kadar treska ne smemo iskati zavetja pod vsakim drevesom. Ona drevesa, ki vsebujejo mnogo oljnatih snovi, so pred treski najbolj varna. V drevesa, ki imajo mnogo skroboline, a malo olja, trešči najraje. Orehi in bukev imata mnogo olja; malo olja, a veliko skroboline imajo hrast, vrba, javor, topol, leskov grm, brest, jesen in glog. Ako razvrstimo drevesa po njihovi dovzetnosti za tresk, tedaj dobimo naslednjo vrsto: oreh in bukev — nevarnost neznatna, večje je že pri jelki in skoraj gotovo tudi pri mecesnu, tisi, tuji in brinju, zelo dovzetna drevesa za strela so smreka, najbolj pa hrast, vrba in topol. Kedar treska, tedaj je najvarnejše v naselbinah, čim gostejše so hiše, tem manj nevarnosti je, da udari strela v eno ali drugo poslopje. Čim večji je kraj, tem bolj smo varni pred strela. Seveda se moramo tudi v večjih krajih ogibati ob času treskanja peči in ognjišč, telefoničnih aparatov, plinovih svetilk in vodovodov. Zelo nevarno je tudi postajati v okolici hiš, kjer so stojajoče ali tekoče vode, ali kjer je voda talnica blizu površja, ali kjer je gnojnica. Tudi pod kapom je nevarno. Strela namreč lahko umori človeka, če ga prav ne zadene kar neposredno, dostikrat zadostuje odboj od zemeljskih tal, ki omami vsakogar, ki je v bližini ljudi in predmetov, v katere je treščilo. Samotna drevesa so silno nevarna, v gozdu je človek pred strela precej varen, če le ne stoji na kraju, kjer se vzdiguje izredno visoko drevo nad nižjimi. Ako ni daleč naokolo nobene hiše, tedaj je še dosti varno zavetje, gostje, razsežno grmičevje, lesena šupa, ali le tedaj, če je človek sam, da ne išče zavetja tam, kjer je čeda živine ali veliko ljudi. Zakaj okoli živih bitij se nabira elektrika, ki privlačuje blisk. Ako zaloti hudoenje večjo družbo na širnem polju, tedaj se je treba takoj ločiti; če je hudoenje posebno silno, tedaj je najbolje, da se poleže po tleh. Na poljih in cestah je treba med treskanjem treskanjem spreči živino, a človek naj ne ostane v njeni bližini, tudi pod voz naj se nikar ne skrije. Zlasti se ogibajmo krajev, v katere je že kdaj treščilo, ker tukaj je nevarnost največja. Posameznik se zelo lahko obvaruje pred treskom, če le nima namiselne strahu pred grmenjem in treskanjem.

* Puritanci so bili angleški protestanti, ki so se ločili od katoliške cerkve.

GLASILO Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izhaja tedensko.

LASTNA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTEUredništvo in upravljanje:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Velja za vse leto \$1.00.

ORGAN
OF THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
Issued weekly.OWNED BY THE SLOVENIC NATIONAL
BENEFIT SOCIETYOFFICE:
2821 SOUTH 40th AVE.,
Chicago, Ill.

Subscription, \$1.00 per year.

PUBLISHED BY THE
SLOVENIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY
CHICAGO, ILL.

DOPISI.

Willock, Pa.

Brezpomembno se mi dozdeva, da bi podrobno opisal delavski položaj. Ako je trg ugoden za izdelke, delamo povsod. Kedar se pa svetovni trg zapre za izdelke in surovine, takrat pa imamo delavce, neprosto voljne počitnice. Ne smemo se pa nikdar ozirati, ki li trg ugoden za sadove delavskega dela, kedar gre za našo strokovno organizacijo, ki tvori eno naših najboljših sredstev, da pomagamo do zmage svojim zahtevam in tirjavam.

Večinoma je že vsem znano, da je odstopil Feehan, okrajni predsednik 5. okraja U. M. W. of A., njegovo mesto je pa prevzel podpredsednik Van Bitner, ki je sklenil takoj izvanredno konvencijo, da se sklene in podpis pogodba za takozvano mrtvo delo (dead work scale).

Lestvica za mrtvo delo se je že sprejela v Clevelandu na sestanku naših zastopnikov in zastopnikov delodajalcev. Ali lestvica se je uveljavila le tam, kjer je naša rudarska organizacija čvrsta, njeni člani se pa zavedajo svojih pravic, ki jim gredo po pogodbi. Žal, da je v našem 5. okraju, ako sodimo s splošnega stališča premalo zavednosti. Temu je največ krivo glavno vodstvo, ki se premalo bori za koristi delavcev. Krivi so pa ponekod tudi delavci, ker ne prihajajo k sejam in se na pravem mestu, ne pobirajo za svoje koristi. Marsikomu je ljubše, da sedi pri čaši pive, mesto da bi se udeležil seje in povedal, kar ima na srcu.

V organizaciji imamo ljudi, katerim je dala lokalna organizacija oblast, da zastopajo v rudniku v smislu pogodbe koristi organiziranih rudarjev v rudniku. Te ljudi imenujemo rudniški odbor (pit committee). Ponekod so pa člani rudniškega odbora prijatelji boja. Mesto da bi zastopali koristi rudarjev, pa pomagajo bosu, ali so pa strahopetni, da se ne upajo ziniti besedice.

Premogurji v petem okraju! Dobro vodstvo je najboljši pokor, da se bo naša pogodba spolnjevala do plicke, kakor tudi da se sklene ugodna pogodba za nas, kedar uveljavljena pogodba poteče. V rudarski organizaciji pa imamo vsi člani enako direktno in aktivno volilno pravico. Vsak član sme voliti in vsak član je lahko izvoljen. Kedar se vršijo volitve naših uradnikov, takrat lahko izvolimo tudi dobro vodstvo, ki nas bo vodilo z dobro taktiko do zmage in branilo nevtrastno se pridobljene pravice. Zategadelj mi ne moremo vodstva zaupati starokopitnem, ki se vedno sanja o prijateljstvu med delom in kapitalom, marveč moramo izvoliti ljudi, ki gredo z duhom časa naprej in so odprti zagovorniki delavskih pravic. Kdor je odkritosrčen in nevtrasten bojovnik za delavske pravice, je tudi član naše stranke.

Društvo "Zveza", šte. 36 S. N. P. J. hodi slavnostno razvilo svojo zastavo dne drugega septembra. [K] slavnostnemu razviti smo povabili vsa društva v bližini, kakor tudi vse Slovence v naselbinah in okoličih. Vsled tega upamo, da bo udeležba ogromna. Saj menda ni Slovencev v tujakih okoličih, ki bi ne pohitel z radostnim smreem na tako prireditve. Ponosen je lahko vsakdo, kdor je član S. N. P. J., napredne in procvitajoče podporne organizacije.

Večini je mogoče že znano, da letos obišče ameriške Slovence Etbih Kristan, pisatelj in edini soc. mestni svetovalec v Ljubljani. Vendar pa hočem omeniti o njemu nekaj besedi v našem "Glasilu", ker sem prepričan, da tvo-

rijo v naši podporni organizaciji ogromno in pretežno večino delavci in da s pomočjo svojega lista seznanimo svoje člane z vsem, kar zamore koristiti delavcem in jih rešiti današnjega bednega položaja.

Prihod E. Kristana se torej bliža in le kratka doba nas loči, ko bo v naši sredi. Rojaki, Slovenci! Pripravite se po vseh naselbinah, kjerkoli bo govoril za njegov sprejem. Imeli boste priliko slišati enega najboljših govornikov vseh narodov. In ta govornik je naš, je Slovenec, naš narodni brat in odkritosrčen in nevtrasten zagovornik delavstva, njegovih težnj in pravic.

Dne osmega septembra bo govoril v Pittsburghu, Pa. v slovenskem in hrvatskem jeziku. Po vseh naselbinah bomo raznesli letake, da bo sleherni Slovenec natančno poučen, v kateri dvorani in ob katerem času bo govoril.

"Slovenski delavci v Pittsburghu in okoličih! Pripravite se seboj svoje žene in otroke, da bodo razumeli, v kakšnih razmerah živimo in kdo je kriv, da delavci živimo v nečloveških razmerah. Ako je nam nemogoče doživeti boljših časov, boljših življenjskih razmer, doživela jih bo naša deca, ako mi storimo svojo dolžnost in se bojujemo za odpravo kapitalistične tlake.

Slovenski delavci žrtvujte vsaj polovico dneva za svoje in svoje dece osvobodjenje. Dolžnost nas veže, da spodbujamo in učimo drug drugega, da tem preje razpadejo verige in ukovi kapitalistične tlake.

Jakob Miklavčič, gl. podpreds.

Conemaugh, Pa.

Dne 4. septembra nas obišče sotr. Etbih Kristan iz Ljubljane na poziv J. S. Z. Predaval bo o socializmu med Jugoslavlani.

Poročilo be, in sotr. Petriča, tajnika zveze bo njegovo potovanje po Ameriki trajalo le dva meseca. Potrebno je, da ga gremo slovenski delavci poslušat povsod, kjer nam v to dovolijo razmere. Etbih Kristan ni poznan le v Ljubljani kot mestni svetovalec in tudi ne le med Slovenci kot dober pisatelj, dramatik in govornik, marveč je poznan po vsem slovenskem jugu in v Avstriji kot najzbornejši soc. predavatelj in pisatelj, kot nevtrudljiv zagovornik socializma. Etbih Kristan je socialist.

Naša dolžnost in potreba je, da se kolikor mogoče udeležimo njegovih predavanj. Gotovo bomo slišali marsikaj koristnega in podučljivega, kar se tiče našega boja med kapitalom in delom, boja, ki postaja z vsakim dnem silnejši in se danes vrši po vseh civiliziranih državah širom sveta. Ta boj se bo nadaljeval, dokler ne podležejo kapitalisti popolnoma napram delavcem, ne zmaga socializem nad kapitalom. Vrste razrednozavednih delavcev se množijo, naše stališče raste vedno in naša vojska šteje danes že milijone. Nasprotno postajajo kapitalisti z vsakim dnem bolj besni, bolj požrešni in predrzni. Da bi kedaj prišlo med kapitalisti in delavci do pobratimstva, ne moremo niti sanjati. Kapitalisti štirajo noč in dan, kako bi pomnožili svoj imetek: izsesali več iz delavcev in jih prikovali še na hujšo tlako. Naobratno pa delavci študirajo, kako bi se znebili kapitalizma, današnjega gnusnega gospodarskega sistema, ki je skrbno negovano dete kapitalizma, in pridobili nadzorstvo nad produkcijo. Komur je to stališče jasno, tudi razume, da med delavci in kapitalisti ne more vladati mir in da prihaja čas, ko bo delavstvo na celi črti prodrl s svojimi zahtevami in bo triumfal socializem.

Da se čim preje uresniči preobrat v človeški družbi v dobro delavstva, je naša dolžnost, da se zanimamo za vsak pojav, iz katerega lahko črpamo in kujemo orožje za svojo osvoboditev. Potrebujemo znanstvo in izobraževalno nevtrastno bojovnik za delavske pravice, je tudi član naše stranke.

Društvo "Zveza", šte. 36 S. N. P. J. hodi slavnostno razvilo svojo zastavo dne drugega septembra. [K] slavnostnemu razviti smo povabili vsa društva v bližini, kakor tudi vse Slovence v naselbinah in okoličih. Vsled tega upamo, da bo udeležba ogromna. Saj menda ni Slovencev v tujakih okoličih, ki bi ne pohitel z radostnim smreem na tako prireditve. Ponosen je lahko vsakdo, kdor je član S. N. P. J., napredne in procvitajoče podporne organizacije.

Večini je mogoče že znano, da letos obišče ameriške Slovence Etbih Kristan, pisatelj in edini soc. mestni svetovalec v Ljubljani. Vendar pa hočem omeniti o njemu nekaj besedi v našem "Glasilu", ker sem prepričan, da tvo-

predavanjem in čitamo dobre knjige in časnike.

V zadnjem času je postal socializem takšno strašilo, da daues ne konča nobena politična in verska konvencija, da bi se ne razpravljalo o njem. Ako drugi ljudje smatrajo, da je važno razpravljati o socializmu, zakaj ne bi šli delavci poslušat predavanja o socializmu, ko se delavcev vendar največ tiče.

Člani S. N. P. J., delavci sploh na shode, na katerih bo govoril Etbih Kristan!

Kristanov shod v Conemaugh, ravnilno na Franklin Borough se bo vršil dne 4. septembra v "Slovenskem Izobraževalnem Domu", vogal Locust in Pine st. Otvoritev shoda ob osmih zvečer. Na shodu bo deta dva pevstva zboru: slov. pevsko izobraževalno društvo "Bled" in hrvatski pevski zbor "Slavulj".

Pesni na sporedu:
"Marzeljeva", oba zbor.
"Radnička himna", oba zbor.
"Hrvatice", "Slavulj".
"Slovenec i Hrvat", oba zbor.
"Jadransko morje", oba zbor.
Vstopnina prosta!
Frank Podboj.

Franklin, Kans.

Delavske razmere v državi Kansas so srednje. Delamo po tri do štiri dni v tednu; zaslužek je pa bolj skromen, ker nas tukaj odirajo kapitalisti kot drugod. Vendar je že čas, da bi se obrnili na boljše in bi delavci dobili svojo polno plačo, to se pravi toliko, kot je vredn njih produkt. Tega nam pa kapitalisti ne bodo dovolili sami od sebe. Ako hočemo to doseči, se moramo delavci organizirati in na volilni dan glasovati zase, svoje žene in deca. Nam ne pomaga nič, ako smo 364 dni v letu dobri unijski delavci, na volilni dan pa s svojimi glasovi provzročimo, da ostanemo še v prihodnje sužnji kapitalistov. Delavci, trpin! Ne poslušajte krivih prerokov v ovčjih oblacihi, ki vam priporočajo, da glasujete za eno izmed treh buržoaznih strank. Vse tri stranke so kupili kapitalisti. Imena strank so različna, načela in cilji so pa povsod enaki in vse tri stranke so delavcem sovražne, ker zastopajo koristi kapitalistov. Edina delavska stranka je socialistična, ki se z odprtim vezirjem bori za strmo glavljenje kapitalizma, očeta vseh zločinov in grehov v današnji človeški družbi. Vsaka druga stranka je ponižna dekla ameriških milijarderjev in milijonarjev, ki zvršuje le ukaze svojih gospodarjev, ne briga se pa za tužni položaj delavcev, katerim se imajo ti gospodje zahvaliti za svoje bogatstvo.

Prisrčno zahvalo izrekam društvu "Rožna Dolina", šte. 92 S. N. P. J. in društvu "sv. Barbare" v Franklin, katerih član sem, ker sta oskrbela, da me preiskali zdravniško in oddali v bolnico, kjer sem ozdravel. Za boleznijo sem trpel že štiri leta. Najbrž bi bil zgubil svojo nogo, da se niso člani brigali zame.

Brat, delavec! Iz mojega bednega slučaja se učis troje. Delavska organizacija mora biti politična, strokovna in podporna. Politčna organizacija te uči in vežba, da s pomočjo volilnega lista postaneš gospodarsko svobodni človek. Strokovna organizacija te brani v današnji človeški družbi pred gubežljivostjo in lakomostjo kapitalistov. Podporna organizacija te varuje pred najhujšim, ako pri mukotrpnem delu za kapitalista zbolis ali ponesrečis. Marsikdo bi legel v prerani grob ali pa izgubil svoje ude, ki so mu potrebni za delo, da ni bil član podporne organizacije.

Jurij Čerin.

Herminie, Pa.

Bratje, delavci! Ali ste že kedaj slišali o gospodarskem nauku socializma? Večina je gotovo čitala knjige in brošure o njem, slišala je govornike v tujem jeziku razpravljati o njem, malokateri pa imel priliko, da je slišal govornika govoriti v materniščini o socializmu.

Dne šestega septembra bo govoril Etbih Kristan, znan pisatelj, eden najboljših govornikov na svetu in edini soc. mestni svetovalec v Ljubljani v naši naselbini o socializmu.

Bratje delavci, slovenske, žene in dekleta! Pridite vsi na shod dne 4. septembra. Prepričali se boste da vas socialisti ne bodo oropalj vaših bornih koč, katerih nimate, da ne bodo delili imetka med seboj. Izvedeli boste, da bo socializem prinesel vsem trpinom rešitev iz današnjega bednega položaja, osvobodil delavca, kapitalistične sužnosti in mu dal gospodarsko svobodo.

Shod se bo vršil v "Slovenski dvorani" ob pol sedmih zvečer. Anton Sornig.

So. Chicago, Ill.

Pazno čitam dopise iz raznih naselbin o delavskih razmerah. Saj taka poročila v prvi vrsti zanimajo vsakega delavca. Delavci se ne more zanimati za sijajne pojedine milijonarjev, kjer baje teče šampancev v potokih, sredi dvoran, ki so spremenjene v bujno cvetoče južne vrtove, se pa mize šibijo jedli, za katere ne poznamo niti imen in katere so izumili kuharji in kuharice, da ustrezajo okusu bogatih in degeneranih lehnov. V njegovi duši ne more vzbuditi zanimaja, če je prvorojenček milijonarke sinček ali hčerka. Dušo delavca, polnijo skrbi. Zanj je največje važnosti, kakšen je splošen položaj delavcev v Uniji: se li dela, ali so tvornice in rudniki zaprti, ali je ugasnen ogenj v plavžih!

V So. Chicago je delavski položaj ugoden. Ali delavci nikar ne mislite, da je položaj takšen, da bi si delavce lahko kaj prihranili za dneve nesreče, ne da bi mu bilo treba kaj odtrgati od svojih ust. Ako poročam o povoljnem delavskem položaju, tedaj menim, da se delo laglje dobi kot ob krizi, ali kedar nimajo tovarne zadostnih naročil. Delo se lahko dobi. Ali to delo je mukotrpno in težko! Plača pri marsikateri številni družini ne zadostuje niti za pokritje najnujnejših vsakdanjih stroškov. Delavci, tak položaj je danes povsod! Ako delamo, nosimo žuljave roke, naša kri se suši kaplja za kapljo pri plavžu, doli globoko pod zemljo v rudniku, ali pa v tovarni. Naš položaj je vedno enak, dokler bo uveljavljen kapitalistični gospodarski sistem.

Na društvenem polju pa dobro napredujemo, ako gledamo napredek le z enostranskega stališča. To se pravi: na eni strani je napredek, na drugi ga zopet ni. Društvo "Delavec", šte. 8 priredi dne drugega septembra (Labor day) zabaven večer v prostorih g. J. Fingina, 9510 Ewing ave. Začetek je točno ob šestih zvečer. Upam, da se vsi člani(ice) udeležijo zabavnega večera, kakor da ga posetijo bratje in sestre iz Chicago.

V interesu vseh bratov in sester našega društva je, da se udeležijo v polnem številu prihodnje redne seje. Na dnevnem redu imamo važne točke, ki čakajo rešitve. Vsaka točka dnevnega reda se lahko le tedaj reši povoljno, ako vsi člani pridejo na sejo in se udeležijo razprave. Tem živahnješ, stvarnejša in obširnejša je razprava, tolikor laglje je rešiti vsako točko v zadovoljstvo vseh. Temeljita in stvarna razprava, ki se vrši v navzočnosti vseh članov, rodi dober sad za napredek društva.

Zategadelj vsi na prihodnjo sejo. Na svidenje na zabavnem večeru dne drugega septembra! Anton Brence, predsednik.

Barberton, Ohio.

Kapitalistični moloh je spreminil tujakove tovarne v človeške mesnice. V pretečenem tednu sta v tovarni B. W. Co., ponesrečila dva slovenska mladeniča. Franka Škrabi, doma iz Iga pri Ljubljani, je odtrgal stroj na levi roki kazalec, Ivanu Kastelcu, doma iz Dobropolja pa sredinec na desni orki. Slednji je član društva "Ljubljana", S. D. P. Z., prvi je pa bil svojedobno član društva "Mirni Slovencev", S. S. P. Z., od katerega je odstopil iz različnih vzrokov, da se pridruži drugemu društvu. Ali nesreča, ki nikdar ne počiva, ga je prehitela.

Delavec, kot suženj kapitalistov je v vedni življenjski nevarnosti. Njegovo telo je pri delu izpostavljeno strojem in drugim nevarnostim. Njegovo zdravje razjedajo težko delo, z raznimi bakeli prenapolnjen zrak, nezadosten počitek in druge zdravju škodljive razmere. Velikanska je armada proletarcev, ki odhaja zjutraj na mukotrpno delo globoko v rudnike, v zaduhle tovarne, visoko gori na stavke in k žarečim plavžem. Ko pa zvečer zatuli parna piščalka, da je dneva tlaka končana, tedaj odhaja armada proletarcev v skrócenem številu s tlake. Nekateri so umorili strupeni plini ali razstrelbe, drugi so padali s stavbišč, nekatere je strgalo zobčasto strojevje, preko drugih se je razlila žareča razlojena ruda. Smrt je imela povsod bogato žetev, v delavskih kočah kapitalizma sta se pa nastadla tuza in beda. Drugi prihajajo domov s pohabljenimi udi. Jekleni stroj jim je odtrgal prste, iztrgal kos mesa s kostmi ali pa zlomil roko ali nogo. Nekateri rejejo domov s kalom smrtno boleznijo, katere so vsesali v sebe pri težkem delu. Ležejo na postelji, da bi se odpočili in šli drugo jutro zopet na tlako. Zjutraj so njih udje odvrnili, iz njih je izginila prožnost in padejo zopet na po-

stelj, kjer ostanejo, dokler jih smrt ne reši muk in brpljenja. Tako drvi delavsko življenje v dvajsetem stoletju. Ali tako gotovo kot je dvajseto stoletje prineslo delavcem najhujše trpljenje in muke, ravno tako bodo se pred koncem dvajsetga stoletja delavci svobodni, otresli se bodo kapitalističnih verig in spon.

Delavci so pričeli spoznavati, odkod prihaja gorje. To dokazuje neupričakovano hitro umevanje socializma, novega gospodarskega nauka s strani delavcev vseh narodov. Kakor pri vseh narodih, tako so tudi med nami tovaršiki, ki ne morejo razumeti resnice in se proti vsakemu napredku in ljubi do duševno temu, ker jim ni treba z razmišljanjem mučiti svojih možganov.

Včas se pa v dušah takih duševnih siromakov naseli tudi škodoželjnost. Ker ne ljubijo resnice, ki pomagajo z lažjo in oblatijo vse, kar diši po nazadnjaštvu. Seveda se taki ljudje mnogo ne brigajo, ako jim za vedno ostane utisnen pečat lažnjivega in delavske izdajice. Možgani takih ljudi so prešibki, da bi razumeli škodljivost svojih podlih dejanj in se jih sramovali, ker ne morejo biti uobesnem človeku in čest.

Blamaža, katero so doživeli nekateri tujakšnji prijatelji dušev, ne teme in nasprotniki vsakega napredka, je tako hudo učinkovala na njih bolne možgane, da je zagledal v "A. S.", beli dan dopis, ki je bil napad na tujakšnja narodna društva, posebno na uradnike društva "Triglav". Največji trn v peti je tem ljudem društvu "Triglav", zato so jim tudi uradniki tega društva najbolj v želo. Da bi imponirali, očitalo društvu "Triglav", da kupuje člane. Seveda je to velikanska nezmisel, ker vsak človek z zdravimi možgani razume, da društvo ne more kupovati članov. Ali to ni le nezmisel, marveč je hudobna laž, ki ima namen škoditi društvu na ugledu. Društvo "Triglav" je med drugimi društvi v Barbertonu trdnjava, kateri taki napadi ne morejo škoditi. Ker so njih napadi na celoto podobni butanju z glavo ob zid, so udarili, ravnojač se po taktiki vseh nazadnjakov, po posameznih uradnikih društva. Svoj žolč so razlili na br. I. Balanta, društvenega blagajnika, ker je neustrašen agitator za društvo "Triglav" in našo enotno. Pridobil je največ novih članov, za kar mu tudi v imenu društva izrekam zahvalo za uspešno agitatorično delo.

Slovenecem v Barbertonu toplo priporočam, da pristopijo k društvu "Slov. nar. podp. jednote", najmočnejše slov. napredne podporne organizacije v Ameriki, ki je mati ostalih zvez, ki so ustanovljene na temelju napredka in svobodnomiselnosti.

Kako nizko mislijo naši mračnjaki, dokazujejo očitki v "A. S.": "Naša jednota ti podpira tri vogale hiše". Take nizke duše ne obetajo, da so izvršili največje lopovščino, ako očitalo dedičem posmrtnino, za katero je umrl član plačeval do svoje smrti in so bili po zakonu njegovi dediči opračeni do nje. V tem slučaju pa osebna, kateri gredo očitki mar, ali podedovalce počenega centa. Dedščino je dobila njegova sovroga po svoji materi, ki je bila članica K. S. K. J. Taki posuroveli in lažnjivi očitki ne priporocajo društva in jednote. Kateri pameten Slovenec bo šel k jednoti, pri kateri ni varen, da se po njegovi smrti ne oglasi kakšna surovina in javno v listu očita posmrtnino njegovim dedičem, za katero je do svoje smrti počeno plačeval vse prispevke in naklade? Take surovine so prave hijene, ki ne dajo miru niti mrtvim v grobu.

Krasna ideja, za katero se je zavzelo društvo "Triglav", je za enkrat ponesrečila. To je dokaz, da razmere v Barbertonu še niso zrele za zvezo slovenskih društev. Poleg društva "Triglav" in "Lavdon" S. N. P. J. sta najbolj napredna društva "sv. Martin" J. S. K. J. in "Mirni Slovencev" S. S. P. Z. Društve, ki se odtegujejo naprednim idejam, pa ni vredno omeniti. Seveda niso odtujevanje krivi člani, marveč taki uradniki, ki ne razumejo svojega posla. Nobeno društvo, kateremu je za svoj ugled, ne bi smelo sprejemati članov, ki delujejo drugim društvom na pripekljih. Drugi šteje društvo "Triglav" skoraj več članov kot vsa ostala društva, vendar ne sprejema društev takih članov, ki ostajajo drugod dolžni asement, ker se uradniki zavedajo, da bi tak član storil mogoče isto "Triglavu", kar je storil drugemu društvu. Do danes še ni bilo nobeno društvo po krivdi "Triglava" oškodovano za en cent. Društvo "Triglav" je trdnjava in ostane, dokler bo imelo uradnike, ki se ne

strašijo napadov s strani mračnjakov. Zaman so navali nazadnjakov, "Triglav" ostane nepremagljiv Gibraltar napredne in svobodne misli!

Martin Železnikar.

Naznanila in vabila.

Tajnikom vseh društev S. N. P. J. v Chicago!

Pozivljem tajnike društev S. N. P. J. v Chicago, ki še niso odražali vstopne skupnega izleta v Willow Springs, da nemudoma pošljejo račun, denar in neprodane liste skupnemu blagajniku br. Thomasu Putzu, 645 Grand Ave., Chicago, Ill.

Skupni odbor ima zaključiti račun in razdeliti denar društvom. Dokler pa skupni blagajnik nima računov in denarja od posameznih društev, pa ne more izvesti razdelitve kakor tudi zaključiti računa.

Za skupni odbor društev S. N. P. J. v Chicago, Ill.

Louis Skubic, predsednik.

Buxton, Iowa.

Društvo "Valvazor", šte. 163 je zaključilo, da bomo imeli še eno sejo predno odide delegat na konvencijo. Seja se bo vršila drugo nedeljo v mesecu septembru.

Vsak brat naj vzame to sporočilo na znanje, da bo seja obiskana polnoštevilno.

Frank Čerovac, tajnik.

Fitz Henry, Pa.

Društvo "Svobodomislci", št. 169 priredi svojo prvo veselico dne 31. avgusta, na katero vabi najljubnejše vsa sosedna društva "Slov. nar. podp. jednote", društvo "Slovenska Zastava", šte. 64, West Newton; društvo "Novi Dom", šte. 117, Yukon, in društvo "Lander Adams", šte. 165, Vick Hawen.

Na veselici bo igrala slovenska godba na pihala iz Collinsburga, Pa.

Bratje in sestre na svidenje dne 31. avgusta na veselici!

Frank Juvan, tajnik.

Chicago, Ill.

Glasom sklepa na zadnji redni seji društva "Francisco Ferrer", šte. 131, vrši se prihodnja mesecna seja za mesec september v nedeljo dne 1. septembra, začetek ob štirih popoldne. Člani (ee), ki ki so bili zadnjič odsotni, naj tega ne prezejo. To je zadnja seja pred konvencijo. Zatorej je želeli, da so prisotni vsi člani, ker eventualno pridejo v razpravo važni predlogi za konvencijo.

John Molek, tajnik.

Cleveland, Ohio.

Članom društva "Balkan", šte. 133 na znanje!

Prihodnja društvena seja se vrši dne 15. septembra.

Na zadnji seji sem izročil tajništvo br. Ig. Urbančiču, 2940 E. 82nd St. le za mesec september. Ako ima kateri članov kakšno zadevo, katero ima rešiti tajnik, naj se obrne na zgornji naslov.

Pozivljem vse brate, da se zanesljivo udeležijo skupne veselice dne drugega septembra v dvorani "Novi Svet", 6006 St. Clair Ave.

Ravnatoko veže vse člane dolžnost, da se udeležijo piknika društva "Mir", šte. 142 dne osmega septembra na vrtu g. Galanda, preje Emericka, London Rd. Zbirališče vseh društev je med salunoma bratov Klemenčiča in Urbančiča na Saranac Rd. Collinwood, O.

Člani našega društva se zberejo točno popoldne na 79 iztočni cesti in Woodland Ave.

Ant. S. Pozarelli, tajnik.

Livingston, Ill.

Naznanjam vsem članom društva "Bratje Vsičenega", šte. 96, da se polnoštevilno udeležijo seje dne prvega septembra. Začetek točno ob devetih dopoldne. Seja je trimesečna in dolžnost veže vsakega člana, da se jo udeleži. Na redni seji v avgustu smo zaključili, da plača vsak član en dolar v društveno blagajno, ki se seje ne bo udeležil, ne da bi za svojo neudeležbo navedel opraviljiv in tehten vzrok.

Seja je zelo važna. Razpravljali bomo tudi o navodilih za delegata za peto konvencijo.

F. K. tajnik.

Cleveland, Ohio.

Obveščam vse člane društva "Primož Trubar", šte. 126, ki niso bili navzoči na seji dne 25. avgusta ali so za zborovanje zapustili prerano, da se vrši izvanredna seja dne sedmega septembra točno ob 8 uri zvečer v navadnih prostorih br. Kogojca, 6006 St. Clair Ave.

Na dnevnem redu so važne točke radi prihodnje konvencije. Na tej seji bode došla delegata navodila, v kakšnem smislu naj

zastopata naše društvo na konvenciji naše napredujoče jednote. Zato vsi na sejo, katerim je pri srcu nadaljni razvoj in procvit društva in jednote!

John Jug, tajnik.

La Salle, Ill.

Priporočam vsem sestram društva "Jutrarnja Zora", šte. 103 naj se zanesljivo udeležijo slavnostnega razviti zastave bratskega društva "Sokol", šte. 98, ki se vrši dne drugega septembra.

Sestra, ki se ne bo udeležila slavnosti brez opravičljivega vzroka, plača 50 c v društveno blagajno.

Opozarjam sestre, da se naj redno udeležujejo društvenih sej in točno vplačuje mesečne prispevke. Posebno pa opozarjam sestre, ki niso naznanile pravih naslovov, da jih izroče ob prvi priliki, da ne bo sitnosti v korespondenci.

Fany Novlan.

Cleveland, Ohio.

Naznanjam vsem članom društva "Lipa", šte. 129, da se vrši dne drugega septembra skupna veselica vseh društev naše jednote v Clevelandu in bližnji okolici v prostorih br. P. Kogojca.

V smislu sklepa društvene seje z dne 9. junija se mora veselice udeležiti vsak član. Kdor se ne bo udeležil veselice, plača en dolar v društveno blagajno. Za opravičljiv vzrok velja le bolezen.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILL.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: Martin Potokar, 1625 S Centre Ave., Chicago
Podpredsednik: Jakob Miklavčič, Lock Box 3, Willock, Pa
Tajnik: Ivan Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago
Telephone Lawndale 4635

Blagajnik: Fr. Korčec, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Zapisnikar: Feliks Namors, 1834 Ashland Ave., Chicago.

NADZORNI ODBOR:

Vincenc Canjkar, 1226 a, Tiffang Ave.
Frank Černé, 6034 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Lavoslav Zevnik, Neustadt Store, LaSalle, Ill.

POROTNI ODBOR:

John Sarc, box 131, Evergreen Alta, Canada.
Valentin Stalick, 302 Pilot Butte Av., Rock Springs, Wyo.
Josip Bricej, box 342, Conemaugh, Pa.

UREDNIK GLASILO:

Jože Zavertnik, 2821 So. 40th Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

M. A. Weisskopf, M. D. 1842 S. Ashland Av., Chicago, Ill.

Denar je pošiljati naravnost na blagajnika, pritožbe gledo nerednega poslovanja na predsednika nadzornega odbora, preporne zadeve pa na predsednika porotnega odbora Ivana Sarca, vse druge uradne stvari na gl. tajnika

IZ GLAVNEGA URADA

ZAPISNIK

jednotine seje, katera se je vršila dne 19. julija v navzočnosti glavnega in pomožnega odbora.

O zadevi Fr. Franciča, člana društva šte. 95, se zaključilo, da se društvu sporoči sklep odbora seje.

Ponovno se predloži zadeva br. Peklarja, člana društva šte. 95. O njegovi zadevi se zaključilo, da pride v Chicago, kjer se ga ponovno zdravniško preišče po profesorjih. Ako je slep na oba očesa, se mu izplača vsa posmrtnina.

Radi br. Ant. Berina, člana društva šte. 95 se zaključilo, da se društvu pošljejo ponovno bolniške nakaznice, da jih izpolni, ako nima tehničnih vzrokov, radi katerih mu ne nakaže podpore. Ako ima družstvo vzroke, da mu ne more nakazati bolniške podpore, mora te vzroke sporočiti glavnemu odboru.

Br. And. Vegela, člana društva šte. 95 se odkloni bolniška podpora, ker je zakrivil sam bolezen s tem, da je skočil z vlaka med časom, ko je vozil vlak.

Radi br. I. Turkoviča, člana društva šte. 153 se zaključilo, da se mu da odpravnina, ker se glasi izjava zdravnik, da je neozdravljiv.

O zadevi društva šte. 43, radi bivšega člana Jos. Pangereca se zaključilo, da se društvu sporoči sklep jednotine seje.

Radi setre M. Žontove, članice društva šte. 130 se zaključilo ponovno, da se ostane pri sklepu jednotine seje.

Radi setre Fr. Križmanecve, članice društva šte. 130 se zaključilo, da se ji nakaže za njeno bolezen vsota \$13, obenem se sporoči društvu sklep odborove seje.

Radi br. I. Hotak, člana društva šte. 55 se zaključilo, da se društvu sporoči sklep odborove seje. Dotični član je umoboln po društvem poročilu.

Br. J. Likovič, člana društva šte. 122 se prizna bolniška podpora, ker bolnica zahteva, da se pristojbina za bolniško plača naprej. Z bolniško podporo imenovanega razpolaga društveni blagajnik.

Društvu šte. 123. se sporoči sklep odborove seje radi br. Lav. Kovača.

Radi br. Alex. Omanna, člana društva šte. 32 se zaključilo, da se društvu sporoči sklep odborove seje.

O zadevi društva šte. 8. se zaključilo, da se zadevo prepusti društvu v reševanje.

Na podlagi ponovnih podatkov se prekliche suspendacija br. Fr. Petriča in br. Ferjančiča, članov društva šte. 123.

Zadevo br. Jos. Gričarja, člana društva šte. 82 se prepusti v preiskavo br. Bricejlu.

F. Namors, gl. zapisnikar.

— Izdatki za angleško mornarico, Na Angleskem bodo izpolnili svojo mornarico. Drago bo plačalo angleško ljudstvo blazne zahteve mornariškega ministra. Mornariško moštvo bodo povišali za 15.000, to bo veljalo 99.000 funtov sterlingov. Za gradnjo ladij je proračunjenih 296.000, za ladjane stroje 315.000, za topove 54.000, za strelivo in torpede 97.000, za letalne stroje 20.000 funtov sterlingov.

Tako žre moloh militarizem mozeg in kri vsem narodom.

Zvezdoznanstvo.

Ako je nebo jasno kot ribje oko, tedaj vidimo včasi, da nerazsvetljeni del lune razsvetljuje temnosiva svetloba. To posebno lahko pazimo s pomočjo daljnogleda, včasih pa tudi s prostim očesom. To je odsev zemlje, svetloba, katero dobiva zemlja od sonca in jo zopet pošilja luni. Kakor luna razsvetljuje zemljo, tako tudi zemlja razsvetljuje luno s razliko, da je svetloba zemlje 14krat močnejša, ker je njena površina 49krat večja kot luna, tvarina lune tudi ni tako gosta kot zemlje. Radi tega je tudi njena sila teže na površini slabša. Ako bi vrgli na luno kamen kvadrato, tedaj bi poletel šestkrat višje kot kamen na zemlji, ki bi ga vrgli z isto silo, ker ga k površini privlači manjša sila teže. Na zemlji pada telo v prvi sekundi 9,8 m., na luno pa v isti dobi le 1,6 m.

Večnoma opazimo pri planetih, da jih obdaja zrak. Dasiravno je luna mnogo bližje zemlji, vendar niso odkrili, da bi jo obdajal zrak, iz česar se zaključuje, da na luno ni zraka. Ako bi luno obdajal zrak, tedaj bi nam zvezde svetile bolj temno izza njene ozračja, kadar bi luna nadaljevala svojo pot mimo njih. Zvezde pa zginejo nakrat, kadar jih zakrije lunina plošča in se pokažejo zopet v vsej svoji svetlobi, ko jih zopet odkrije. Vedno temna senca okoli luninih hribov dokazuje, da na luno ni večernega in jutranjega mraka. Občezano je, da mrak nastane, ker solnični žarki zahajajočega ali še ne vzhajajočega sonca zadenejo zrak, ki jih vrže proti zemlji. Takega lomljenja žarkov pa ne opazimo na luni, kar dokazuje, da lune ne obdaja zrak. Nebo nad luno mora biti popolnoma temno, kakor tudi mi pomotoma govorimo o modrem nebu, katerega po dnevu vidimo nad nami. Kdor je šel na visoke gore, ali se je zrakoplovom dvignil zelo visoko nad zemeljsko površino, je lahko v visokih opazil, da modro nebo dobiva temno barvo, ker so zračne plasti čimdalje bolj tanke.

S pomočjo daljnogleda lahko opazimo, da so madeži na luni, katere smo spoznali za hribe in doline, vedno na enem mestu. Iz tega sledi, da nam luna kaže vedno eno in isto stran in se v isti dobi, ki jo potrebuje za pot okoli zemlje, zasneče enkrat okoli svoje osi. Ako bi z lune gledali zemljo, tedaj bi jo videli trinajstkrat večjo, kot vidimo luno. Za kraje, ki so obrnjeni proti nam, je zemlja vedno na nebu in se v gortvem prostoru giblje vedno tje in sem. S pol kroglice, ki je obrnena proč od zemlje, se pa nikdar ne more videti zemlje.

Dan na luno traja 354 zemeljskih ur. Ker na luno ni zraka, kar smo omenili na drugem mestu, je prehod hiter. Vročina, katero sonce doseže o polдне na luno, se malo menja skozi vse leto. Radi tega je sprememba letnih časov tudi zelo majhna. Ako bi gledali zvezde z lune, bi jih videli tam kot jih vidimo z zemlje, z razliko, da bi bila njih svetloba močnejša. Sonce zelo močno ogreva luno, ker ne obdaja lune zrak, ki bi oviiral nekatere solnične žarke, mejtem ko ima sama malo gorkot, ker vsled pomanjkanja zraka nič ne omejuje izžarene njene toplote v svetovni prostor. Vsled-

ga tudi zelo malo ogreva zemljo po noči.

Z daljnogledi, ki imajo močna povečalna stekla, lahko natančno opazujemo njeno površino. Že ponovno so napravili njene fotografije slike. V splošnem se dozdeva, da je površina lune povzročila vulkanično delovanje. V pradih so se morale na luno izvršiti ogromne pretvorbe. Pa tudi se dajo na nji dokazati dandanes velike vulkanične spremembe. Gorovje in hribovi, katere je videti kot svetle točke na lunini plošči in katere je določeno videti s teleskopom, so malo podobni goram in hribov na zemlji. To je takozvano obročasto gorovje, katerega obdajajo utrdbam podobne strmine in doline, iz katerih se na nekaterih mestih zopet dvigajo druge gore, iz njih senice se je dala preračunati njih višočina. Danes vemo, da je najvišja gora visoka nad 7200 m.; torej toliko kot najvišja gora v Afriki. Preje so smatrali temne madeže, katere lahko opazimo tudi s prostim očesom, za morja, radi tega imajo še danes ime "mare". V resnici so pa ti madeži ravnine in doline. Na luno ni oceanov in rek. Na nji sploh ni vode. Saj logično ne more biti na nji vode, ako ni oblakov. Površino lune križajo tudi globoki in ozki jarki, ki so nastali iz vulkaničnega delovanja, ko se je strdila njena površina. Spoznamo in opazimo jih lahko le s pomočjo močnih daljnogledov. Skoraj verjetno je, da ni med polovico lune, ki je obrnena proti zemlji in polovico, ki je obrnena proti soncu, nobene razlike.

Na vprašanje, ako so na luno živa bitja, je težko odgovoriti. Za živa bitja, kakršna bivajo na zemlji, je bivanje na luni izključeno. Ker ni zraka, bi se zadušila; ker ni vode, bi umrla žeje; vsled žarke solne svetlobe bi pa oslepela. Ako ne morejo živeti na luno, živa bitja, kakršna so na zemlji, ne moremo vsled tega odreka življenja na luno, ki je popolnoma različno od našega.

Luna sveti in ogreva zemljo po noči. Na vreme ima luna zelo malo vpliva, dasiravno bahjevrni ljudje trdijo nasprotno. Še bolj nemumno je, če kdo luno pripisuje zdravilno moč. Učinek, katerega vrši luna na zemljo, opazujemo v oseki in plimi, v dviganju in padanju morske površine. Ker vsa telesa privlačujejo drugo druga, ne privlačuje le zemlja luno, marveč tudi luna zemljo. Ker je zemlja večja kot luna, se medsebojna privlačnost zrcali v tem, da luna silil k zemlji in se vrtil okoli nje, nikdar pa v nasprotnem razmerju. Trda skorja zemlje ne odneha napram privlačni sili lune, pač pa voda, ki je tekočina ali tekoče telo. Kjer je najbližje luni, tam jo luna privlači k sebi. Tako nastane plima. Čas od plime do plime znaša polovico luninega dneva: plima in oseka se menjata redno dvakrat tekom 24 ur in 50 minut. Vsled te resnice se plima pojavi vsaki dan za 50 minut kasneje. Ako solnce sodeluje pri plimi, tedaj nastane ob času mlade in polne lune visoka plima. Morje se dvigne ob skalnatem obrežju in ozkih zalivih do 20 m. visoko. Najnižja je plima ob času obeh krajcev.

Dalje prihodnjč.

Zmes.

Mednarodna zveza za zakonito delavstvo varstvo. Delegatje mednarodne zveze za zakonito delavstvo varstvo zbornice v Curihu od 10. do 12. septembra. Posvetovanja so razdeljena na pet komisij. Prva komisija bo obravnavala o delavskem uradu in njegove naloge, o finančnem položaju urada in zveze, mednarodnih pogodbah za delavsko varstvo, o mednarodnem delavskem pravu in programu mednarodne zveze. Druga komisija se bo pečala s seznamom obrtnih strupov in z vprašanjem o svinu: a) poklice ročnih in strojnih stavev, b) svinca proste postelje; nadalje se bo pečala z rabo ferrosilicija, z delom v rudnikih in kamnolomih, vstevši črno bolezen, z nevarnostjo vranicega prisada, z zastrupljenjem z živim srebrom, pri krojaških obrtnih z najžjo dlako in pri klobučarjih; nadalje se bo komisija posvetovala z maksimalno obremenitvijo pristaniških delavcev in potapljalcev, o mednarodni statistiki bolelosti in umrlivosti delavcev. Za program tretje komisije so določili: domače delo in minimalne plače, varstvo pred strupom v domači industriji. Četrta komisija: Maksimalni delovni čas v neprekinjenih obratih, delovni čas v zdravju posebno škodljivih in nevarnih obratih (higijenični delavci), varstvo železniških delavcev, okrajšanje delovnega časa ob sobotah in dnevi pred praznikom,

eventualno: delavski dopusti. Peta komisija pa se bo posvetovala o zavarovanju delavcev v inozemstvu, o otroškem delu in izvršitvi delavskovarstvenih zakonov. Komisije imajo res lep program. Le škoda, da so posvetovanja bolj teoretična razmatrivanja kakor praktično uspešno spodbujanje.

— Dolgost človeškega življenja v teku stoletij. Francoski znanstvenik dr. Legrand je izdal znamenito delo, ki je plod temeljitega raziskavanja o higijeničnem napredku in njegovih posledicah. Našel je, da se je zvišala v zadnjih 400 letih povprečna življenjska starost, število zemljanov z visoko starostjo je dandanes mnogo večje kakor v prejšnjih časih. V petnajstem in šestnajstem stoletju je dočakalo od vsakih tisoč ljudi poprečno 582 šestdeseto leto. V sedmnaestem stoletju je naraslo to število že na 655. v 18. stoletju na 718, v 19. na 757 in v 20. na 806. Število ljudi, ki so bili stari 80 let, znašalo je v 15. in 16. stoletju poprečno 118 na tisoč, v 17. stoletju že 134, v 18. stoletju 194, v 19. stoletju je napredke neznaten, število naraste na 201, v 20. stoletju pa 225. Legrand je dalje našel, da žive žene delj kakor moški. Tako so n. pr. našli v Združenih državah l. 1890 3891 oseb, ki so bile stare po sto let, od teh je bilo moških 1389, žensk pa 2385. Na Nemškem je bilo l. 1855. 2081 moških, ki so bili stari nad 90 let, žensk pa 3567. Število žensk v starosti od 95 do 100 let je še enkrat večje kakor število moških iste starosti, žensk je namreč 641, moških pa 306. Iz neke angleške statistike je razvidno, da dočakajo zlasti one žene visoko starost, ki so imele mnogo otrok. Znaná Rumunka Klavdija je umrla v starosti 115 let in je imela 25 otrok; l. 1909 je umrla v francoskem okraju Aisne skoraj stoletna starica, ki je bila mati 26 otrok. Na Angleskem je od l. 1881 do 1900 narasla povprečna življenjska starost pri moških za 14 let, pri ženskih pa za 6 let, na Francoskem v isti dobi pri moških za 10, pri ženskih za 11 let. Legrand je tudi raziskoval, v katerih poklih dočakajo ljudje najvišjo starost. Našel je, da dočakajo pri takozvanih svobodnih poklih najvišjo starost duhovniki, tem slede po vrsti državniki, učenci, oficirji, pisatelji in umetniki.

— Kaj si vse upajo! Brezprimno sirovost je učil neki podčastnik v Elsenbournu na Nemškem. Dobil je nalogo, da nadzoruje vojaške, ki so morali očistiti barako. Med delom je zadel in fanterist Schmidt ob mizo, na kateri je stala posoda z umazano vodo ki se je vsled sunka zila po tleh. Podčastnik je nato za kazeno prisilil Schmidta, da je pil popolnoma umazano vodo iz posode. Schmidt se je seveda voda studila in je šel na tretje povelje služal, ko ga je sirovi podčastnik tudi še prav počeno sunil v tilnik. Schmidt je po zavžitju umazane vode bljuval in se je sploh počutil zelo slabo. Sirovi podčastnik je bil obsojen na dvomesečen zapor. Pred sodiščem je izjavil, da je Schmidta silil le za šalo.

— Avstrijski državni dolgovi. Ob koncu leta 1911 je imela Avstrija 12.460.000 K ali 2.492.120.000 dolarjev državnega dolga. Od tega dolga je treba plačevati 484.200.000 K letnih obresti. Na Avstrijskem je 27.900.000 prebivalcev, torej pride na vsakega prebivalca 437 K 73 h državnega dolga, obresti pa pride na vsakega 34 K 80 h. Ker imajo menda še premalo dolgov, zato so od novega leta sem napravili še 250 milijonov kron dolga. Jeseni bodo pa ti dolgovi zopet izdatno poskodili, za to bodo poskrbeli že gospodje Slovani in Germani, klerikali in liberalci, ker bodo v poslanski zbornici prav gotovo z obema rokama glasovali za vse, kar bo le zahteval vojni minister.

— Stroški za odkritje Amerike. V Patosu na Španskem so našli pred kratkim stare račune, ki se tičejo odkritja Amerike po Kristofu Kolumbu. Vsa opravila ladij je veljala 3.000 dolarjev, oficirji so porabili 400 dolarjev, mesečni stroški za enega mornarja so znašali \$1,20, tako da ni šestmesečno potovanje veljalo več kakor 4.600 dolarjev. Ako se k temu znesku prištejejo še nekateri izdatki, ki so se tudi zabeležili v najdenih računih, tedaj znašajo vsi stroški za odkritje Amerike 8.000 dolarjev, toliko kolikor znašajo dandanes stroški za dvakratno vožnjo iz Evrope v Ameriko v prvem razredu.

— Dobitek od odpravljenih kitajskih kit. Kite zanimajo v sedanjem času Kitajce najbolj. Od

kar je vladala odslovljena dinastija na Kitajskem, je bila prva in poglavitna dolžnost dobrega kitajskega državljanca, da je nosil kito. Kdor je ni imel, je bil stvogo kaznovan kot upornik. Odkar je na našla evropska kultura pot za obzidano kitajsko cesarstvo je izgubila kito precej svojega prejšnjega ugleda. Kitajski poslanik v Washingtonu je l. 1910. poslal svojemu cesarju dolgo spomenico, v kateri priporoča, naj odpravi cesar kito. Ali stovpraznaglasni revolucionarji so odpravili to predpotopno frizuro, ki bo prinašala Kitajcem tudi prav lep, živketajski dobitek kakor je izračunal pred kratkim pretkani Hin Hun-Wang: vsak Kitajec potrebuje na dan 15 minut, da si napravi čedno frizuro, pri brivenju traja še enkrat tako dolgo. Čeprav se medze na Kitajskem zelo nizke, vendar pomenja onih 15 minut vsak dan 1 cent, na leto torej \$3,65 z vsakega Kitajca. Na Kitajskem pa prebiva okroglo 100 milijonov moških, ki so stari čez 15 let, torej prihranijo s časom, ki je bil odmerjen za brisanje 365 milijonov dolarjev. Če izda povprečno vsak Kitajec na leto 18c za lasne trakovne prihranijo zopet s tem 18 milijonov dol. in ravno toliko prihranijo na oblekah, ker se ne bodo več tako hitro pokvarile, kakor so se doslej. Vsega skupaj bodo torej prihranili Kitajci lepo svoto 401 milijonov dolarjev. Da bi jih le lepi račun v praksi preveč ne razočaral.

— Pekel na zemlji. Francoski potovalec Chevrillon pripoveduje o vročini, ki je na Rdečem morju, sledeče: "Dospeli smo na masuansko višino. Grozna, vlažna vročina nas muči silno, vsakdo misli, da mu zdaj in zdaj stopijo udje iz členkov. Vročina ne pojenja dan in noč. Včasih se mi zdi, kakor da bi gorela obleka, najraje bi jo strgal s telesa. Ladjja je od vseh strani zagrnjena z dvojno odejo, ki nam zakriva morje in nebo, in vžle temu imamo vsi od prežarke svetlobe vnete oči. Najlahnejša sapica ne zapihlja, zrak se mi zdi kakor goreča stena." Vsako leto umrje na vožnji po Rdečem morju zelo veliko potnikov, saj kaže toplotmer v senci 50 stopinj. Ravnotako kakor v Ameriki je tudi tukaj vročina neznosna, ker je zelo vlažna. Vendar pa Rdeče morje ni najtoplejši kraj na zemlji. V Sahari kaže toplotmer celo 67 do 68 stopinj po Celziju. Da približno razumemo, kakšna silna vročina je v Afriki, naj navedemo dogodek iz življenja generala Quesnoyja. General se je peljal s pošto iz Orleansvillae v Tolnes. Sopotnik je dejal ob začetku vožnje: "Danes bo pa vroča vožnja, že sedaj je neznosno." Postiljon je odgovoril: "Tako vroče bo, da bomo lahko kuhali jajca na solnce." Nato so stavili. Na kočijažev sedež so položili štiri sirova jajca in preden so dospeli do prve postaje, so bila jajca že trdo kuhana. Ali ne le vročina, tudi mrz stvarja lahko pekel na zemlji. Tak leden pekel je mesto Verhojansk v Sibiriji, kjer ni nobene zidane hiše, temveč prebivajo ljudje v zemeljskih luknjah ali pa v lesenih kočah. V Verhojansk se menjavata neznosna vročina in strupen mrz. Povprečna toplota znaša 30 stopinj, povprečen mrz pa 61 stopinj pod ničlo. Nesrečno mesto ima le 40 dni v letu, ko sije nad njim solnce.

— Zdravljenje raka. Iz Stuttgarta poročajo, da je na zborovanju zdravnikov pokazal dr. Ad. Zeller več bolnikov z rakom, katere je ozdravil brez operacije. Način zdravljenja še prikriva dr. Zeller. V teku desetletij je dr. Zeller zdravil po svoji metodi 57 bolnikov z rakom, od katerih je ozdravilo popolnoma 44 bolnikov, 10 oseb še zdravi, 3 so umrle. Med ozdravilimi so take osebe, ki so bile že dvakrat in trikrat operirane, in take, o katerih so zdravniki izjavili, da so neozdravljive.

— Zamorke, ki doje prešičke. Anglez Williamson, ki je več časa proučeval življenje zamorcev na Novi Gvineji, pripoveduje, da je našel rod, ki je na zelo nizki kulturni stopnji. Rod se imenuje Matulns. Za najboljšo jed imajo človeško meso, za tem pa takoj meso mladih prešičkov. Da postane meso mladih prešičkov tem okusnejše, zato morajo njihove žene dojeti prešičke. Vsaka zamorka, ki ima dete, hrani obenem tudi prešička, ki se seveda pri tem lepo debeli.

— POPRAVEK. V naznanilu glede skupne veslice združenih društev v Clevelandu in okolice, se je unila neželba pomota. Mesto društva "Lipa", naj se čita društvo "Balkan" prevzame postrežbo od osmihih dopoldne do ene popoldne.

Delegati za peto redno konvencijo S. N. P. J. v Milwaukee, Wis.

Za dr. "Slavija" šte. 1, Josef Verščaj, Louis Skubie.
Za dr. "Triglav" šte. 2, John Vogrič, Thomas Golob.
Za dr. "Adrija" šte. 3, John Hribar.
Za dr. "Bratstvo" šte. 4, Leo Plahuta.
Za dr. "Naprej" šte. 5, Primož Kogoj, Joseph Zalokar.
Za dr. "Adrija" šte. 6, Julius Lesjak.
Za dr. "Delavec" šte. 8, Joseph Mihelič.
Za dr. "Bratstvo Naprej" šte. 9, Frank Šetina.
Za dr. "Trdnjava" šte. 10, John Putz.
Za dr. "Sokol" šte. 11, Roman Grškovich.
Za dr. "Edinost" šte. 12, Edd Hoffman.
Za dr. "Edinost" šte. 13, Rudolph Tomažič.
Za dr. "Sloga" šte. 14, Math Varšek.
Za dr. "Sloga" šte. 16, Ignac Kušljan, Andrej Magister.
Za dr. "Bled" šte. 17, John Gregorič.
Za dr. "Orel" šte. 19, John Goršek.
Za dr. "Sokol" šte. 20, Anton Hraš, John Teran.
Za dr. "Orel" šte. 21, Charles Pogorelec, Jacob Henigsmann.
Za dr. "Domča" šte. 22, Jos. Klobučar.
Za dr. "Edinost" šte. 23, Frank Zrimšek.
Za dr. "Šmarica" šte. 24, Frank Stucin.
Za dr. "Celje" šte. 27, Frank Krajzel.
Za dr. "Novi Dom" šte. 28, Peter Geshell.
Za dr. "Popotnik" šte. 30, Martin Stefančič.
Za dr. "Sava" šte. 32, Anton J. Terbove.
Za dr. "Naš Dom" šte. 33, Martin Spec.
Za dr. "Zveza" šte. 36, Frank Sedaj.
Za dr. "Ilirija" šte. 38, Ignac Radovan.
Za dr. "Narodni Vitezi" šte. 39, John Antolič.
Za dr. "Zvon" šte. 40, Martin Miller.
Za dr. "Slovenija" šte. 41, Frank Perko.
Za dr. "Aurora" šte. 43, John Žumer.
Za dr. "M. Danica" šte. 44, Frank Podboj.
Za dr. "Illinois" šte. 47, Steve Loch.
Za dr. "Triglav" šte. 48, Martin Železnikar.
Za dr. "Skala" šte. 50, Victor Zupančič.
Za dr. "Narodni Dom" šte. 51, Andrew E. Rigler.
Za dr. "Zvezda" šte. 52, Anton Demšar.
Za dr. "V Boj" šte. 53, Dominie Blumel.
Za dr. "Jutrarnja Zora" šte. 54, Ignac Zlemberger.
Za dr. "Slovenija" šte. 56, B. Lakner.
Za dr. "Planinar" šte. 57, Frank Kučar.
Za dr. "Simon Gregorič" šte. 60, Jacob Kovsea.
Za dr. "Sparta" šte. 61, Matt Zadnik.
Za dr. "Bratska Sloga" šte. 62, Leo Junko, Frank Lesar.
Za dr. "Slovenska Zastava" šte. 64, Joseph Kerhliker.
Za dr. "Prvi Maj" šte. 65, Rochus Godina.
Za dr. "Slovenec" šte. 68, John Pucelj.
Za dr. "Napredek" šte. 69, Tom. Prelovšek.
Za dr. "Spoznanje" šte. 72, Anton Gregorič.
Za dr. "Slovenec" šte. 75, John Zobec.
Za dr. "Priatelj" šte. 76, Lovrene Malle.
Za dr. "Dobrodošli" šte. 79, Matt Kauzlarich.
Za dr. "Svoboda" šte. 80, Joseph Stipanovič.
Za dr. "Triglav" šte. 82, Frank Misero.
Za dr. "Planina" šte. 83, Geo. Prijanovich.
Za dr. "Slovenski Dom" šte. 86, Thomas Putz.
Za dr. "Prostomisleci" šte. 87, Joseph Radišek.
Za dr. "Dobri Bratje" šte. 88, Victor Butija.
Za dr. "Glas Naroda" šte. 89, Martin Strupek.
Za dr. "Rdeči Prapor" šte. 90, Frank Volk.
Za dr. "Rožna Dolina" šte. 92, Frank Vogel.
Za dr. "Johnston City" šte. 93, Anton Smode.
Za dr. "Triglav" šte. 94, Peter Erčulj.
Za dr. "Lilija" šte. 95, Mike Sitar.
Za dr. "Bratje Vsižanec" šte. 96, Leo Zveglieh.
Za dr. "Krim" šte. 97, Anton Klichek.
Za dr. "Sokol" šte. 98, Joseph Grgovič.
Za dr. "Nada" šte. 102, Franciska Ručegaj.
Za dr. "Zavedne Slovenke" šte. 104, Ivana Krištof.
Za dr. "Prostost" šte. 106, Ignac Murschetz.
Za dr. "Planinski Raj" šte. 107, Valentine Sever.
Za dr. "Slovenski Rudar" šte. 110, Joseph Mavrin.
Za dr. "Zvezda" šte. 111, Katarina Kastelz.
Za dr. "Slovenski Sinovi" šte. 112, John Kastelz.
Za dr. "Mangart" šte. 113, Jacob Medved.
Za dr. "Novi Dom" šte. 117, Anton Lovrič.
Za dr. "Gorenjec" šte. 120, John Stalick.
Za dr. "Zveza Detroitških Slovencev" šte. 121, Louis Wokač.
Za dr. "Mednarodna Zveza" šte. 124, Frank Rotaic.
Za dr. "Hibbing" šte. 125, Frank Hittl.
Za dr. "Primož Trubar" šte. 126, John Marolt.
Za dr. "Narodne Slovenke" šte. 128, Anna Klemenc.
Za dr. "Lipa" šte. 129, Ivan Breskvar.
Za dr. "Francisco Ferrer" šte. 131, John Molek.
Za dr. "Slovenski Napredek" šte. 132, Matt Panijan.
Za dr. "Balkan" šte. 133, Anton S. Pozarelli.
Za dr. "Napredne Slovenke" šte. 137, Tranja Lovše.
Za dr. "Postojnska Jama" šte. 138, Paul Posega.
Za dr. "Tabor" šte. 139, Mihael Erjavce.
Za dr. "Brod na Kolpi" šte. 141, Joseph Beljan.
Za dr. "Mir" šte. 142, Ignac Petche.
Za dr. "Slovenski Lovec" šte. 143, John Persich.
Za dr. "Slovenci in Horvati" šte. 144, Frank Camenehek.
Za dr. "Slavček" šte. 145, Tit Jaki.
Za dr. "Kanaček" šte. 146, Mihael Polovich.
Za dr. "Vodnikov Venec" šte. 147, Anton Jerina.
Za dr. "Bratje Eddinost" šte. 151, John Zupančič.
Za dr. "Gorjane" šte. 154, Mihael Žngelj.
Za dr. "Zavedni Sosedje" šte. 158, John Ulaga.
Za dr. "Valvazor" šte. 163, John Krasavac.
Za dr. "Spomladanska Vijolica" šte. 164, Mary Skubie.
Za dr. "Lunder Adamič" šte. 165, Joseph Lensék.
Za dr. "Slava" šte. 173, Joseph Marinič.
Za dr. "Novo Leto" šte. 176, Matt Tušek.
Za dr. "Jadranska Vila" šte. 178, Karl Bauzon.

V današnji izdaji "Glasila" smo priobčili vse do sedaj naznanjene delegatje za peto redno konvencijo. V slučaju, da je delegat katerega društva izpuščen, prosimo tajnike, da nam to nemudoma naznajo, da se popravi.

John Verderbar, gl. tajnik.

Vsem bratom in sestram!

Vsi bratje in sestre, ki hočejo poslušati razprave na peti redni konvenciji v Milwaukee, pa niso člani gl. odbora ali delegati, naj si pri svojem tajniku priskrbijo potrdilo, da so dobrostoječi člani društev in jednote. Na potrdilu morata biti podpis tajnika in društveni pečat.

M. Potokar, gl. predsednik.
J. Verderbar gl. tajnik.

Pueblo, Colo.

Člani in članice društ. "Orel", šte. 21 naj v prihodnje pošiljajo vse reči, ki se tičejo tajništva na dolenji naslov:
Frank Stupar,
1206 Berwind Ave. Pueblo, Colo.

Vsem delegatom iz Pennsylvanije!

Delegati, ki potujejo preko Pittsburga na peto redno konvencijo

IVANHOE.

Roman. Pisal Walter Scott
Poslovenil J. Z.

(Nadaljevanje.)

"Gospod vitez ne mislite na take bedastoče", je odgovorila Rebeka, "marveč hitite k regentu, k materi kralja, prineu Ivanu — nemogoče da bodo dovolili, kar hoče izvršiti vaš veliki mojster. Na ta način me branite, ne da bi bilo treba vam žrtvovati se zame in zahtevati od mene kakšno plačilo."

"Z njimi nimam opraviti", in držeč jo za obleko, je rekel: "Govorim s teboj. Kaj naj tvojo voljo meji? In če bi bil demon, smrt je še strašnejša — voli med mojim in smrtjo!"

"Ali ste človek?" Ali ste kristjan?" je glasno dejala Rebeka, ki ga ni hotela dražiti, vseeno mu pa povedati resnico v obraz. "Ako vam vaša vera v resnici ukazuje usmiljenost, katero vršite bolj z besedami kot v dejanju, tedaj me rešite sramotne smrti, ne da bi za svoje delo zahtevali hvalečnosti od mene, ker bi kaj takega ponižalo vašo velikodušnost v navadno kupčijo!"

"Ne, ne, dekle!", je rekel ponosni vitez in vstal. "Ne boš me pregovorila. — Ako zavrzem čast, slavo in častilnost, tedaj to zvršim radi tebe in bežala bodeva skupaj. Rebeka, poslušaj me", je nadaljeval z milim glasom. "Anglija in Evropa ne tvorita ves svet. Za me je še mnogo dela za moje častilnost. Odlila bodeva v Palestino, kjer živi Konrad markiz pl. Montferat, moj zvesti prijatelj — boje je, da greva k sultanu Saladinu, kakor da bi poslušala norčije teh pobožnjakov, katere zaničujeva. Našel bom druga pota do slave, Evropa naj čuje korake moža, katerega je tirala v prognanstvo! — Milijoni križarjev, ki so zbrani za vojno, ne morejo toliko storiti za obrambo Palestine; — tisoči in deset tisoč Saracenov ne morejo prodreti tako daleč v deželo, za katero se bojujejo narodi — kot moja moč, združena z onimi brati, ki mi bodo sledili vžle prepovedi pobožnjaka. Rebeka postala boš kraljica — postaviti hočem prestol, katerega bo moja hrabrost roka izvojevala zate, vrh gore Karmel in moja velikomojstvska palica se bo spremenila v žezlo."

"To so sanje, predrzne sanje", je rekla Rebeka. "In če bi postle resnica, me ne morejo izvesti. S teboj nočem deliti nobene moči. Pa tudi domovino in vero cenim tako visoko, da bi ji ne zavrgla radi strasti, katere goji človek za hčer tujega naroda. — Gospod vitez ne zahtevajte darila za mojo osvoboditev. — Ne prodajate dejanja, ki naj bi izhajalo le iz dobrosrčnosti. — Branite nedolžnost in plemenitost nagibov, pa ne radi svojega dobička! — Obrnite se do angleškega prestola."

"Nikdar, Rebeka!" je dejal templar. "Ako vržem od sebe redovniško obleko bom to storil za te. Ako odkloniš mojo ljubezen, mi bo vseeno ostala moja častilnost. Nočem pa postati bedak v vseh zadevah. — Pred prestolom naj se uklonim? Nikdar, Rebeka! Nikdar ne bom s svojo osebo ponižal sv. templarski red. Ostavim ga lahko, ne morem ga pa izdati ali oblatiti."

"Bog mi bodi milostljiv!" je glasno izrekla židinja. "Človeška pomoč je skoraj nemogoča!"

"Tako je," je odgovoril templar. "Dasi si ponosna, vendar si v meni zadela na protitež. Ako bom šel na bojišče z uravnano sulico, me ne bodo človeški obziri vezali, da ne bi razvil vseh svojih moči. Torej misli na svojo usodo! Umrla boš najstrašnejše smrti za najhujše hudodelstvo — plapolajoči plamen te bo požrl! Tvoji udje se bodo spremenili v pepel, katerega bodo raztresli v prvine, iz katerih smo tako čudežno sestavljeni. Nobena sled ne bo ostala od tvoje krasne podobe, pred katero bi lahko stali in rekli: nekoč je živel! Rebeka, nobena žena ne more gledati taki usodi mirno v obraz. Pa tudi ti boš uslišala moje snubitev!"

"Bois-Guilbert!" je odgovorila židinja. "Vi ne poznate ženskega srea in ste občevali vedno s takimi ljudmi, ki so izgubili svoja najplemenitejša čustva. Ponosni templar! Vi niste v najbolj vroči in divji bitki pokazali več poguma, kot žena, ako je treba, da trpi za svojo ljubezen in dolžnosti. Žena sem, ki je bila vzgojena nežno in je po naravi boječa pred vsako nevarnostjo in bolečinami. — Ako se pa snideva na strašnem bojišču — vi, da se bojujete, jaz, da trpim — potem sem prepričana, da bo moj pogum nadkrilil vašega! — Srečno! Nočem izgubljati besed z vami; čas, ki je določen za bivanje hčere Ja-

koba na zemlji, se mora uporabiti drugače. — Poiskati mora tolažilnika, ki mogoče skriva svoj obraz pred njenim ljudstvom, vendar pa ima uho vedno odprto za one, ki ga iščejo s pravim srcem!"

"Ako se morava tako ločiti", je prišel templar, tedaj naj bi bila božja volja, da bi se ne videla nikdar, ali da bi bila ti plemkinja in kristjanka! — Pri Bogu! Ako te pogledam in se spominim, kje te bom zopet srečal, tedaj skoraj želim, da bi pripadal tvojemu ponižanemu narodu in mesto z, mečem in ščitom imel opraviti z menicami in zlati; pozdravljajoč se valjal pred vsakim plemenitom v prahu, le bankrotnim in tresočemu dolžniku bi kazal svoj pogum. To skoraj želim Rebeka, da bi bil tebi v življenju blizu in bil udeležen tvoje smrti."

"Vi opisujete žida, kakršnega so vstvarila preganjanja takih ljudi, kot ste vi!", je rekla s povdankom Rebeka. "Bog ga je v svoji jezi spodil iz njegove domovine in trgovina mu je odprla edino pot do upliva in moči, katerega mu jeza zatiralcev ni zaprla. Čitajte zgodovino izvoljenega ljudstva in povejte če je bil narod, v katerem je Jehovah zvršil toliko čudežev, narod lakomnikov in oduhov! — Ponosni vitez! Izvedite, da imamo v našem ljudstvu imena, ki so v primeri z vašim plemstvom, kakor cedrov les v primeri z bučo! — Imena, katerim lahko sledimo, ko je božja priročnost kraljevala na stolu kerubinov, ki niso dobili svojih imen od posvetnih knezov, temveč onega zvršenega glasu, ki je nekoč klical njih očete pred božje obličje. Taki so bili knezi hiše Jakoba!"

Ko je Rebeka govorila o slavi svojega rodu, je plemenita rdečina pokrila njen obraz, ki je kmalu izgubila, na kar je nadaljevala z vzdihljajem: "Taki so knezi Jude — danes niso več! Pohodili so jih v prah kot pokošeno travo in zmešali s njim. Vendar pa živijo med njimi, na kar je nadaljevala ne delajo sramote. In med temi je tudi Rebeka, hči Izaka, sina Adonikama! Srečno! Ne zavidam vas radi vaših okrvavljenih časti — ne zavidam vas radi vašega barskega rojstva severnih pagonov — ne zavidam vas zavolje vaše vere, ki jo imate na jeziku, ki ni nikdar v vašem sreju, v vašem dejanju!"

"Dozdeva se mi, da sem začel", je rekel Bois-Guilbert. "Skoraj verjamem, da je neumni bedak govoril resnico. Moja čustva zate prehajajo v prekonaravno. — [Krasno bitje!] je nadaljeval sročeno in se ji spoštljivo približal. "Tako mlada, tako krasna, pa tako pogumna, pa vendar obsojena, da umreš v bolečinah in sramoti. Kdo bo plakal za teboj? — Moje oči rosijo, ki dvajset let niso poznale solz. Vendar mora biti tako, nič ne more rešiti tvoje življenja. Ti in jaz sva slepo orodje grenke usode, ki nas goni kot vihar ladje na morju, da se razbijajo druga ob drugo in pogreznejo. Odpusti mi in ločiva se kot prijatelja. Zaman sem se trudil, da bi te odvračal od tvojege sklepa in moj sklep je tako trden kot jeklene določbe usode."

"Tako se ljudje izgovarjajo na usodo, kar je zakrivila njih strast. Bois-Guilbert odpustim vam, dasi ste vzrok moje smrti. V vas so tudi plemeniti nazori, ali podobni ste vrtni, v katerem bode plevel prerastel cvetje!"

"Tak sem, kot si me opisala, Rebeka! Neukrotljiv — ponosen, da sredi neumnih tepeev in zvijačih pobožnjakov hranim ono duševno silo, ki me dviga nad nje. Že od mladosti sem bil otrok volje, vedno stanovitven, visoko hrepeneč in nenpogljiv na potu za ciljem, katerega sem naimel doseči. Tako mora ostati — ponosen, nenpogljiv in nespremenljiv; ali svet bo izvedel. — Rebeka, ali mi odpustiš!"

"Odpustim ti v resnici — odpustim ti kot žrtev svojih krvnikov!"

"Srečno!" je dejal templar in hitel iz sobe.

V sosedni sobi je preeceptor Albert pl. Malvoizin nestrpno čakal na njegov povratek.

"Dolgo si ostal pri nji", je spregovoril Albert. "Čakal sem, kakor bi stal na žrvnec. Kaj bi se zvršilo, ako bi bil prišel veliki mojster ali njegov ogleduh Konrad? Plačal bi prijateljsko uslugo zelo dragoceno. — Brat, kaj ti je? — Tvoj korak ni odločen, tvoje poteze temne kot noč. Bois-Guilbert, ali ti je slabo?"

"Skoraj", je odgovoril templar. "tako slabo kot zavrženeu, ki mora po preteku ene ure umreti. — Pri križu, ne počutim se za polovico tako dobro, ker imamo ljudi, ki so pripravljivi vreči svoje življenje proč, kot drugi mejejo ponošeno obleko. Pri Bogu

Albert. To dekle mi je skoraj vzelo moštvo! Skoraj sem se odločil, da stopim pred velikega mojstra in mu povem v obraz, da se odpovem redu in brutalni nalogi, katero mi je naložil."

"Ti si blazen!", je dejal Malvoizin. Lahko uničiš sam sebe, priča dobil pa ne boš nič, da bi rešil življenje židinke, ki je tako dragoceno v tvojih očeh. Beaumanoir bo imenoval drugega redovniškega brata, da bo branil njegovo sodbo mesto tebe. Obtoženka bo tako gotovo umrla, kakor da bi bil ti prevzel dolžnost."

"To je napačno", je spregovoril templar s povdankom. "Sam bom prijel orožje; ti pa veš, da napram moji sulici ne bo ostal noben vitez v sedlu."

"Ti si pozabil", je nadaljeval premeteni svetovalec, "da ne boš imel časa in priložnosti izvršiti ta drzen načrt. Pojdi k Beaumanoiru in mu odpovej pokorščino, pa boš videl, koliko časa ti bo tiranski starček pustil osebno svobodo. Besede bodo komaj prišle iz tvojih ust, pa boš že sto čeljad globoko sedel v ječi in kot odpadnik čakal na zaslisko. Ali te pa bodo odgnali v oddaljen samostan, kjer boš trpel v verigah, in te mučili s prokletstvi in vtipili v blagoslovljeni vodi, da bi iz tebe izgnali satana, ki te je obsedel. Brian ti moraš na bojišče, ker v nasprotnem slučaju si zgubljen in onečaščen mož!"

"Bežal bom", je rekel Bois-Guilbert. "bežal v tujo deželo, v kateri se še niso naselile bedarije in fanatizem. Nobene kaplje krvi tega krasnega bitja se ne sme preliti brez mojega dovoljenja!" (Dalje prih.)

KAKO SEM UREJEVAL POLJEDELSKI LIST.
Mark Twain.

Začasno sem prevzel urejevanje poljedelskega časopisa, ne brez slutenj — kakor bi kmetovalec ne brez slutenj prevzel poveljstvo nad brodom ladjo. Ampak živel sem v razmerah, ki mi niso dale, da bi razbil plačo. Stalni urednik časopisa si je hotel privoščiti oddih, pa sem sprejel pogoje, ki mi jih je ponudil, in prevzel njegovo mesto.

Čuvstvo, da zopet delam, mi je bilo vžitek prve vrste, pa sem delal ves teden z neumornim veseljem. Romali smo v tiskarski stroj in z nemalo skrbjo sem čakal en dan, dva, če zdudi moje delovanje pozornost. Ko sem ob solnčnem zatonu zapuščal pisarno, se je razpršila na stopnicah stoječa množica mož in dečkov kakor iz notranjega nagiba in se razmaknila in slisal sem dva ali tri od njih: "Ta je!"

Ta dogodek je vplival name zelo blagodejno.

Naslednje jutro sem našel v veži podobno skupino in posamezne pare, pa tudi poedince, ki so postajali na cesti in me z zanimanjem opazovali. Skupina se je razmaknila, ko sem se približal, in slisal sem moža: "Le pogled njegove oči!"

Delal sem, kakor da ne bi bil opazil pozornosti, ki sem jo zbužal, ampak na tihem sem se veselil in sem sklenil, da poročam svoji teti o tem. Šel sem po stopnicah navzgor in sem začel vesle glasovo in glasen smeh, ko sem se blizal svojim durim. Naglo sem jih odprl in zapazil dva kmečko opravljena mlada človeka; obraz

jima je prebledel in se podaljšal, ko sta me zagledala in z velikim hruščem in truščem sta oba planila skozi okno, ko sta me ugledala. To me je presenetilo.

Čez pol ure je vstopil star gospod, z dolgo belo brado in finnega, ampak strogega obličja. Na povabilo je sedel. Bilo je, kar da imena nekaj na sreju. Odložil je klobuk, posadil ga na tla, vzel iz njega robec iz rdečee žide in številko našega časopisa.

Razgrnil je časopis na kolenih in snažil se z robcem svoja očala je dejal:

"Ali ste vi novi urednik?"

Dejal sem, da mi je ta čast.

"Ali ste pred kdaj že urejevali poljedelski časopis?"

"Ne", sem dejal, "to je moj prvi poskus."

"Se mi je zdelo... Ali imate kaj praktičnih izkušenj v poljedelstvu?"

"Mislim, da ne."

"Notranja slutnja mi je to povedala", je dejal stari gospod, si nataknil naočnike in me strogo premeril; med tem je zgibal časopis. "Naj vam preberem to, kar mi je vsililo to instinktivno prepričanje. Tale uvodnik. Poslušajte me in potem mi povejte, če ste ga sami pisali:

"Repe ni trgati: to škoduje drevesu. Mnogo bolje, da spleza deček nanj in ga potrese."

"Kaj pravite k temu? — Zakaj v resnici sem uverjen, da je to vaše delo."

"Kaj pravim? Mislim, da je ta stvar dobra. Mislim, da je mnogo zmisla v njej. Niti najmanj ne dvomim, da zgornje leto za letom samo zato, ker je na pol zrela potrgana; če pa bi deček splezal in potresel drevo —"

"Potresiteraje svojo staro mater! Repa ne raste na drevju!"

"Ali prav zares ne, zares ne? Kdo pa je to trdil? To je le prišpoda, le prišpoda. Vsak, kdor ima glavo na pravem mestu, je takoj opazil, da sem mislil na ovijajo, ki jo naj deček potrese."

Zdajci je planil stari mož po koncu, raztrgal časopis na drobne kosce in jih potepal z nogami; nato je razbil več predmetov s palico in dejal, da sem nevednejši od krave. Nato je odšel in zaloputnil dur za sabo — skratka tako se je obnašal, da sem takoj uganil, da ni popolnoma zadovoljen. Ker pa nisem vedel, kaj ga je vznemirjalo, mu nisem mogel pomagati.

Trenotek pozneje je šinila skozi dur dolga, kakor mrlič blede kreatura, z dolgimi, do pleč segajočimi kodri in s strniščem, ki je štrlelo z gričev in iz dolin njegovega obličja kakor ščetine; položil je roko na ustni, sklonil glavo, kakor da hoče poslušati in obstal. Niti glasu ni dal od sebe. Še zmerom je poslušal. . . Nobenega glasu. . . Potem je obrnil ključ v ključavnic in se mi je poprstih oprezno približal. Potem je obstal in motričvil nekaj časa z napetim zanimanjem moje obličje, je izvlekel iz žepa zgrinjeno številko našega časopisa rekoč:

"Tole ste napisali vi. Biž. brž mi preberite! Pomagajte mi. Močno trpim."

Bral sem — in ko so se usipali stanki z mojih ust, sem videl olehčanje, opazil sem, kako so popuščale mišice in kako se je umikal strah z njegovega obličja in mir in pokoj sta pošljala na njegove poteze kakor usmiljena meščina na zapuščeno pokrajino:

"Gvano je imeniten ptič, am-

pak pri izreji zahteva silno skrbnost. Uvaža naj se ne pred junijem in po septembru. Po zimi mu je odkazati toplo zavetje, da izvali svoje mladice."

"Ni dvoma, da bo naše žito letos jako pozno zorelo. Priporočamo vsem poljedelcem, da zasajajo turšične stroke in ajdove struklje že v juliju namesto v avgustu."

"Obnuči. Ta jagoda je najljubša pijača domačinov v notranjosti Nove Anglije, ki jo za sadne pogače bolj cené in agresa in za kravijo kilažo bolj od malin. Buča je edina vžitna vrsta pomaranč, ki vspeva tudi v severnejših deželah izimši dve varietete tikve. Ampak navada, da so bučo zasajali po dvoriščih med grmovje, močno peša, ker je doganjan in splošno znano, da je buča kot senčnato drevo neuporabna."

"Sedaj, ko se vrača toplo vreme in se gosjaki drsje —"

Dalje prihodnjič.

— Žensko delo na Japonskem. Gospodarski preobrat sili tudi na Japonskem vedno večje število žen in deklet k delu, ki so ga doslej opravljali izključno le moški. Vseh delavk je na Japonskem 752.000, od katerih je 191.000 zaposlenih izven družinskega kroga. Služkinj je 59.000, šivilj 26.000, prodajalk 24.000, natakaric in hotelskih uslužbenk je 20.000, učiteljic in žen v višjih poklicih je 14.500. V Tokiu je 30 procentov delavstva žen. Vdove in samice od 15. do 60. leta tvorijo največje število delavk.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

West Mineral, Kans. Da, ako dovolijo starši, ali varuh in gosposka. Pozdrav!

Gillbert, Minn. A. E. G. Vaš dopis o sirotišnici in drugimi navesti za konvencijo izide v prihodnji izdaji. Zato izdajo je prišel prepozno. Pozdrav!

LIVINGSTON, ILL.

Slovenski socialistični klub, štev. 64, priredi v sporazumu vseh slovenskih društev v Livingstonu, Ill. dne drugega septembra svojo veselico.

Najljubnejše vabimo vsa bližnja slovenska društva in sosedne klube, da se veselice udeležijo polnoštevilo. Začetek popoldne ob treh! Zvečer se nadaljuje v dvorani.

F. Krek, tajnik.

Sedem in osemdeset

tisoč ljudi ima vloge o tej banki. . . kateri živijo v drugih državah, drugi v stari domovini. Pošiljajo nam pošto svoje prihranke, ker je eva na večjih in najvarnejših bank v Ameriki. Z enim dolarjem lahko začne vlagati in vloga vam bo nosila štiri sto obresti.

The Cleveland Trust Company

SAVINGS BANK

5 MIL. DOLARJEV

St. Clair office, St. Clair St. cor. E. 40th, CLEVELAND

Za pet dolarjev na leto lahko vam mete hranili predal (box) iz Armory vega jekla, v katerem so vaši privatni papirji, vrednosti varni pred ognjen tatovi, vlemlici in drhalekimi napad Vabimo Vas, da si ogledate hranili predale med uradnimi urami.

7

Denar pošiljamo v J. S. JABLONSKI

Slovenski fotograf

izdeluje vsa v fotografsko stroko spadajoča dela dob o in poceni

6122 St. Clair Avenue.

CLEVELAND OHIO.

S temi cenami so, vračunjeni vsi stroški.

PRODAJAMO ŠIFKARTE.

MENJAMO DENAR.

Govorimo slovenski.

Kaspar

Državna Banka

1900 Blue Island Av., Chicago Ill.

2601 S. Lawndale Av. vogal 26th St. CHICAGO, ILLINOIS.

DR. ADOLF MACH

ZOBOZDRAVNIK

Uradne ure: 9 do 12 dop. 1 do 6 pop. 7.30 do 9 zvečer. Ob nedeljah po dogovoru.

Vi lahko pišete svoje račune, razprave, bilanco itd. pri navadni uporabi

Remington-ovega

Pisalnega stroja

(Seštevni mehanizem Wahla)

in kedar bodete prišli do konca stopca, bodete imeli imeli vsoto pravilno izračuneno.

Piše in seštevata ali odštevata obemem, ne da bi bilo treba še kakšnega posebnega dela. Delo je olajšano za polovico in natančnost dela je zjamčena.

Remington

Typewriter Co.

(Incorporated)

35 So. Wabash Ave, Chicago, Ill.

Vidna pisava in seštevjanje.

EMIL BACHMAN, 1719 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Največja slovenska tiskarna za LA STAVE, REGALJE, EN/KE, KAPE, PEOATE itd. v Ameriki.

Izdeluje elite znake za vsa slovenska, hrvaška, češka, slovaška in srbska društva v Ameriki.

Pišite po naš veliki cenik ki je tiskan v vseh slovenskih jezikih in kateremu se priložena zahtevna pisma od poznanih društev.

Lastnik je rodom Čeh, piše slovenski in hrvaški in je član S. N. P. J., odkar se je ustanovila.

EMIL BACHMAN

BADGES, FLAGS & CAPS

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :: :: ::

The Lake Shore Banking and Trust Co.

USTANOVILJENA 1890

Assets: nad \$3,600,000.00

Hranenje in splošni bančni posli. Posojila na zemljišče in drugo

55. centa in St. Clair Ave. Huron Road in Prospect Ave.

Pri nas vlaga država Ohio in mesto Cleveland. Plaćemo 4 od ste.

Posiljamo denar v staro domovino hitro in zanesljivo. Tor prodajamo brodne listke. Smo zastopnik od vseh glavnih prekmorskih črt.

Šelimo Vasogo manstva.

Jao M. Gundry, preds. Harley B. Gibbs, pot.preds. H. W. King, pot.preds. J. Horace Jones, blagajnik. Walter S. Bowler, tajnik in blag.

L. C. Kellie in George F. Schulze, pomožna cashier.

EDINA SLOVENSKA TVRDKA.

Zastave, regalije, znake kape, pečate, in vse potrebščine za društva in jednote.

DELO PRVE VRSTE. CENE NIZKE.

Slovenske cenike pošiljamo zastonj.

F. Kerže Co. 2616 S. Lawndale Ave. Chicago, Minols

VAŽNO

za pošiljalce denarjev v staro domovino.

Rojakom, ki pošiljajo svojem denarje v staro domovino naznanjam, da odpošljem vsako pošiljatev, katera dospe do torka do 2. ure popoldne, še isti dan na pošto, in gré s parnikom v sredo čez morje; za to najraje vzamem najhitrejša parnike. Pošiljatev, katere dospejo do 2. ure v petek popoldne, pa gredo s hitrimi parniki v soboto v Evropo.

To je zelo važno za pošiljalce denarjev v staro domovino. Razume se, da je potreba poslati ali drafte, ali Money Ordre, ali gotove novce; za privatne čeke pa je treba čakati nekaj dni, da se izve, ako so dobri; s tem se vedno nekaj dni zamudi. Zato je tedaj najboljšee, posluževati se draftov, Money Ordrov, denarje v gotovini do zneska \$50.00 pa je pošiljati v registriranih pismih.

Rojaki, uvažujte to in vedno bodete dobro in sigurno postopali.

Posiljatev je nasloviti:

FRANK SAKSER

82 CORTLANDT ST., NEW YORK, N. Y.

Podružnica: 6104 ST. CLAIR AVE. N. E., CLEVELAND, OHIO.